



Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio III. De Confessione, quæ est secunda pars materialis
Sacramenti Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

DISPUTATIO TERTIA.

De Confessione, quæ est secunda pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ.

QUESTIO I.

An & qualis Confessio sit jure divino necessaria?

1.
Omnium
& singulo-
rum mor-
taliū Cō-
fessionem
jure divino
esse præcep-
tam contra
quosdam
adversarij
fidei decla-
rata in Tri-
dentino.

VERITAS Catholica tradit, confes-
sionem omnium & singulorum pec-
catorum mortalium post Baptis-
mum commissorum esse jure divino neces-
sariam ad remissionem eorundem peccato-
rum in Sacramento Pœnitentiæ. Est de fide
ex *Trid. sess. 14. c. 5. & 6. 7. & 8.* Loquitur
porro Concilium de peccatis etiam internis
& occultis. Est autem contra Hæreticos re-
centiores, quorum aliqui dixerunt talē con-
fessionem fuisse primò inventam & inve-
ctam ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi &
refertur c. *Omnis utriusque sexus*. Similiter Petrus
Oxoniensis Doctor Salmanticensis, censuit con-
fessionem peccatorum in specie tantum esse
ex statuto universalis Ecclesiæ; ut patet ex
propositione secunda, damnata à Sixto IV.
Insuper Glossa in principio dist. 5. de Pœnitentia,
censuit quoque esse introductum à quadam
universalis Ecclesiæ traditione.

2.
Enodata
in verbis
Christi
Joan. 20.

Probatur veritas Catholica cum Tridentino
& Theologis communiter ex verbis Chri-
sti Joan. 20. quibus hoc Sacramentum insti-
tuit: per illa enim Sacerdotes tamquam ju-
dices ordinavit, qui pœnitentibus ritè dispo-
sitis sententiam absolutionis & remissionis
darent, aut indignis & indispositis senten-
tiam retentionis. Sed certè judicium exer-
ceri & sententia proferri non potest, nisi
probè cognita & discussa causà, de qua agi-
tur: condigna etiam satisfactio, nisi cogni-
tis peccatis, imponi non potest. Ergo ex
ipsa institutione hujus Sacramenti & de
jure divino necessaria est explicita confes-
sio peccatorum.

3.
Ac perpe-
tuo sensu
Ecclesiæ,
quem ex-
hibent Con-
cilia & Pa-
trum scrip-
ta.

Hoc ipsum ex institutione Sacramenti
Pœnitentiæ semper intellexit universa Ec-
clesia, ut ait *Trid. supr. c. 5.* Idem antiquissi-
morum Conciliorum & Patrum testimo-
nijs fusè confirmat Bellarm. l. 3. de pœnitentia
c. 5. usque ad 11. ex quibus clarè convincitur,
non solum confessionis usum esse antiquis-
simum (ut etiam fatetur Calvinus l. 3. instit. c. 4. §. 7.) sed etiam ipsam esse necessariam ad
remissionem peccatorum. Quam necessita-
tem etsi fortasse non clarè doceant manare
ex jure divino, id tamen satis colligitur, dum
non invenitur, quinam, aut quando post
Christum hanc confessionem instituerint.
Nec est ullo modo credibile, quòd um-
quam homines, præsertim reges & princi-

Quorum
sensus ex-
penditur.

pes, tam sæculares, quàm Ecclesiastici, adeò
unanimiter permisissent sibi eam legem im-
poni, quam sæpè apprehendunt ut sibi diffi-
cillimam, nisi supposuissent à Deo constitu-
tam. Unde patet, quàm inanis sit Hæretico-
rum calumnia, qui dicere non verentur ne-
cessitatem confitendi initium habuisse à
Patribus in Concilio Lateranensi sub Innocentio
III. congregatis; in quo tantum corrigitur
perversa quorundam consuetudo, qui ad
multos annos confessionem & communio-
nem differebant, præcipiturque annua utrius-
que Sacramenti perceptio, etiam dudum
antea præcepta.

Sufficiat hic adferre testimonium Leonis
Magni Ep. 91. ad Theodorum Foro Julii Episcopo-
m, ubi ait: *Multiplex misericordia Dei ita
lapis subvenit humanis, ut non solum per Baptis-
mi gratiam, sed etiam per Pœnitentiæ medicinam
vite reparetur æterna; ut qui regenerationis
donum violassent, proprio se judicio condemnantes,
ad remissionem criminum pervenirent, sic divina
bonitatis præsidio ordinatis, ut indulgentia Dei non
supplicationibus sacerdotum nequeat obtineri. Me-
diator enim Dei & hominum, homo Christus Jesus,
hanc Ecclesiæ Præpositis tradidit potestatem, ut
confitentibus actionem pœnitentiæ darent, & ig-
dem salubri satisfactione purgatos, ad communio-
nem Sacramentorum per ipsam reconciliationem
admitterent.* Quòd autem S. Leo confessio-
nem quam sacerdotibus faciendam assensu
ex jure divino intelligat illam quæ secretò
fieri solet, patet ex Epist. 80. ad Episc. Campani-
æ, ubi ait: *Cum reatus conscientiarum suffragio
solis Sacerdotibus indicari confessione secretà. Et
paud infra: Sufficit illa confessio, quæ primò
Deo offertur, tum etiam sacerdoti.*

His accedunt plura & quæ præclara mi-
racula, quibus Catholicam de confessione do-
ctrinam Deus firmavit. Tria egregia refert
S. Bonaventura in vita S. Francisci, partim cap.
11. partim inter miracula, quæ post mor-
tem Sancti contigerunt. Alia adhuc refert
Bellarm. l. 3. de Pœnit. c. 12.

Postremò accedit multiplex utilitas con-
fessionis. In ea enim plurimum elucet mis-
ericordia Dei, qui confessionem non extor-
quet more judicis sæculi, ut confessum
damnet, sed potius instar Medici, ut vulnera
patefacta statim sanat, non tamè sine rubore
& humilatione pœnitentis, convenienti di-
vinæ justitiæ. Per eam quoque Pastores opti-
mè agnoscunt vultum, & morbos orium,
optimeque eis medentur. Immo redundat
hæc utilitas in bonum etiam politicæ republi-
cæ. Multa enim, quæ per judices in ex-
tremo

sermo foro emendari numquam potuissent, nullo negotio per Sacerdotes in foro conscientiae emendantur; dum restituuntur ablata dimituntur injuriæ, conciliantur paces, dissolvuntur contractus injusti, diffocantur male iecta fœdera, aliæque id genus plurimæ privatum perficiuntur, ex quibus scandala publica remouentur, & pax ac tranquillitas reipublicæ redditur. Demum utilitas maxima ipsorum poenitentium provenit ex vi & efficacia hujus Sacramenti, quæ est reconciliatio cum Deo, quam interdu in viris piis, & cum devotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientia pax ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet, inquit Trid. sess. 14. c. 3. Ipsaq; experientia comprobat, quantal inde quies conscientiae generetur, quam salubria ibi reperiuntur consilia, instructiones, & remedia contra futura. Rubor verò seu verecundia lenitur fructu confessionis ac strictissimo sigillo, ceditque partim in satisfactionem, partim in cautelam & frangunt quoddam peccatorum; nec non redimit levis ista confusio ingentem illam confusionem, quam alioquin in die iudicii coram omni creaturâ peccatorum pateretur. Quin immò (ut notat Palavicinus l. 12. Historia Trid. c. 14. n. 12) utilitatem Confessionis faciunt ipsi Hæretici, cum operam dederunt, ut per humanam legem reponent, postquam illam per divinæ legis contemptum abrogaverant. Sed frustra id moliti: ut enim soli Deo ad eam excogitandam adfuit sapientia, itidem eidem uni adfuit potentia, quâ efficeret, ut eam homines & communiter acciperent, & facilliter tolerarent.

Obijciunt I. Ambrosius l. 10. in Lucam super c. 22. de poenitentia Petri ait: Non invenio quid dixerit, invenio quod fleverit, lacrymas ejus lego, satisfactionem non lego: sed quod defendi non potest, absque potest: lavant lacryma delictum, quod voce pudor est confiteri. Resp. Ambrosium loco de confessione oris etiam coram Deo: quia Petrus nihil dixisse legitur, sed tantum flevisse, qui est efficacissimus modus impetrandi, quando agitur cum Deo. Deinde (ut rectè Lenigius l. de satisfactione contra Aretium c. 28.) nil dixit Petrus, quasi volens causam suam dicere, & iustificare se coram Deo, dando satisfactionem sui operis. Qui uterque sensus, præsertim posterior, satis colligitur ex contextu, & ex v. 5. serm. 48. ubi planè similia habet Ambrosius, & inter alia ait: Rectè planè Petrus tacuit, & flevit, quia quod deseri solet, non solet excusari &c. Lacrymæ causam non dicunt, & misericordia consequuntur &c. Non autem docet Ambrosius sufficere lacrymas absque proposito faciendæ confessionis (quæ, dum Petrus flendo est iustificatus, necdum erat instituta) cuius necessitatem tradit l. 2. de Poenitentia c. 6. dicens: Si vis iustificari, fateri delictum tuum: solvis enim criminis nexus verecunda confessio peccatorum.

Obijciunt II. Nestarius Patriarcha Constantinopolitani propter scandalum ex nobilibus matronarum peccato ortum abrogavit confessionem; ut refert Socrates lib. 5. Hist. c. 19. & Baroni-
us ad annum 56. censet Historiam esse confictam à Socrate & Sozomeno (quos Novatiani nimium favisse constat) & ab his Niconem multò recentiorum esse deceptum. Et quod ad Sozomenum attinet, testis est Gregorius l. 6. Ep. 195. quod Sozomeni Hist. Sedes Apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur. Difficulus tamen credi potest, Socratem confinxisse rem, quam narrat tanquam maximè publicam, suoque tempore factam, & à se ore ipsius Eudemonis, qui id Nestario fuisset, acceptam.

Antinopolitanus propter scandalum ex nobilibus matronarum peccato ortum abrogavit confessionem; ut refert Socrates lib. 5. Hist. c. 19. & Baroni-
us ad annum 56. censet Historiam esse confictam à Socrate & Sozomeno (quos Novatiani nimium favisse constat) & ab his Niconem multò recentiorum esse deceptum. Et quod ad Sozomenum attinet, testis est Gregorius l. 6. Ep. 195. quod Sozomeni Hist. Sedes Apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur. Difficulus tamen credi potest, Socratem confinxisse rem, quam narrat tanquam maximè publicam, suoque tempore factam, & à se ore ipsius Eudemonis, qui id Nestario fuisset, acceptam.

Adit idem Baronius sup. Nestarium rerum Ecclesiasticarum imperitum, utpote recentior baptizatum ante ordinationem Episcopalem, hac in re (si verè contigerit) errasse, seductum à Novatianis, quorum consuetudine utebatur. Verum nec hoc subsistere videtur: cum factum Nestarii secutæ sint Orientales Ecclesiæ, defendaturque à Chrysostomo, nec legatur à Pontificibus reprehensum.

Neque factum istud concernebat usum confessionis sacramentalis; utpote qui deinceps apud Orientales mansit, ut ex Chrysostomo & aliis allegandis n. 11. patebit. Atque inde etiam confirmatur, quod Nestarius solum intenderit obviare scandalo; hoc autem non ex confessione secreta, sed ipsius semine (de qua infra) publica confessione ortum erat. Quâ occasione sustulit officium Presbyteri Poenitentiarum; qui solus audiebat confessiones publicè lapsorum, non autem omnium ceterorum, qui etiam aliis Presbyteris (uti semper antea) confitebantur, quibusque unus poenitentiarum in populo numero, qualis in Ecclesia Constantinopolitana, non suffecisset. Neque etiam id referunt præfati Historici. Quin immo Sozomenus supra patenter adstruit, confessionem esse necessariam; & tamen non reprehendit hoc titulo factum Nestarii: sed ob hoc, quod deinceps alter alterius peccata arguere non valeret; prout antea fieri poterat: quod patet ad confessionem publicam esse referendum.

Factum proinde Nestarii est tale. Cum post ortam hæresim Novatiani negantis reconciliationem lapsis, Episcopi ad Canonem confessionis fecissent hanc appendicem, ut publicè lapsi confiteri deberent sacramentaliter Poenitentiarum in quavis Ecclesia designando, à quo absoluti publicam poenitentiam agerent, etiam propalatis (ubi id res postulare seu suaderet) per ipsum poenitentem ad humiliationem & vindictam coram plebe, suis publicis delictis: contigit mulierem nobilem, quæ ad agendam poenitentiam in confessione secreta à Poenitentiarum imposta in Ecclesia diutius morabatur, incidisse in peccatum cum Diacono Ecclesiæ: camque, cum publicè quædam peccata coram plebe

Obijciunt
factum Nestarii non
tangebatur
usum confessionis
privatæ & sacramentalis.

8.
Factum Nestarii non
tangebatur
usum confessionis
privatæ & sacramentalis.

9.
Genuina
ejus explicatio.

plebe non sacramentaliter confiteretur, longius progressam; etiam hoc peccatum secretum expressisse. Quod quia grave scandalum & contra sacerdotes tumultum generabat, statuit *Nectarius*, ut deinceps id non fieret, sed appendice præfati Canonis & officio Pœnitentiarii sublato, quisque, ut prius, confiteri posset etiam aliis Presbyteris, & peractâ pœnitentiâ ab iis pro arbitrio & culpæ exigentiâ impositâ, accedere ad Communionem. Ex quo nil factum apparet contra confessionem sacramentalem. Vide hæc de re alios, præsertim *Bellarminum* l. 3. de Pœnit. c. 14. ubi etiam mendacia *Calvini* de eadem re aperit.

70.

Unde *Chrysostomus* *Nectarii* successor hanc confessionem publicam à suo prædecessore abrogatam ad eam fuit infectatus; ut quàmvis hanc solam oppugnet, appareat tamen simpliciter oppugnare confessionem sacramentalem. Promissi uè allegari solet à *Calvino* & aliis ex homil. 2. in psalm. 50: Peccata tua dicto, ut deleas illa. Si confunderis alicui dicere, quia peccasti, dicto ea quotidie in anima tua. Non dico, ut confitearis confervo tuo, ut exprobet; dicto Deo, qui curat ea. Verùm loquitur de Confessione publica, seu tali, quæ sit coniuncta periculo, ut exprobet confervus. Unde homil. 5. de incomprehensibili Dei Natura contra Anomeos, inquit: Non te in theatrum confervorum tuorum dico, non hominibus peccata tua detegere cogo. Similia habet homil. 4. de Lazaro, homil. 8. de pœnitentia & alibi. Porro pœnitentia ista publica, non ad absolutionem Sacramentalem, sed ad confusionem & erubescentiam publicam (quæ serviebat ad luendam partem pœnæ pro peccatis debitæ) ordinabatur: ad quem finem sive ad satisfaciendum pro pœnis, non est necesse confiteri hominibus, sed lacrymari & confiteri coram Deo. Confessionis nihilominus Sacramentalis necessitatem docet *Hom.* 3. in Joannem, dicens: In peccatis, quæ commisimus, confitendis, neminem vereamur; Deum dumtaxat, ut decet, formidamus. Et lib. 2. de Sacerdotio: Multa (inquit) quidem arte opus est, ut qui laborant Christiani, ulterius sibi persuadeant, Sacerdotum curationi submittere sese oportere. Et homil. 10. super Matth. inquit: Tempus liquidem confessionis incumbit iis quidem qui Baptisma consecuti sunt. Aliis quidem, ut post patentia criminum vulnera, pœnitentiâ interveniente curentur, & ad sacra mysteria redire mereantur (à quibus nimirum per Episcopum arcebantur, donec debitâ confessione & satisfactione seu pœnitentiâ publicâ præviâ sinerentur ad sacra mysteria seu Eucharistiam redire) Aliis verò, ut eam, quàm post lavacrum caeleste conceperunt, maculam diluentes; ad dominicam mensam, mundâ jam conscientia securâq; veniant; qui scilicet publica crimina non habebant, ob quæ à Communionem arcerentur, quibus proinde sufficiebat emundatio conscientie per confessionem & absolutionem sacerdotalem. Hunc

Chrysostomus successor *Nectarii* confessionis necessitatem docet.

locum sic allegavit *Waldensis* To. 2. c. 126. scribens contra *Wicleffitas*; qui floruit circa tempora Martini V. Etsi in variis editionibus posterioribus locus iste ceperit corrumpi, ut notat *Hesselmus* in *Explicat. Sacramentorum* c. 27. Videri etiam potest *Emulgium Græcorum* in ordine Missæ s. *Chrysostomi*, ubi circa initium præscribitur sacerdoti celebraturo ante omnia confessio.

Post tempora proinde *Nectarii* manifeste in Ecclesia Græca usum confessionis private non solum liquet ex *Chrysostomo*, sed etiam ex *Concilio Quinisexto* seu *Trulliano* can. 102. & ex apertissimo testimonio *Nicephori Calliphylicis* (qui floruit juxta quosdam sæculo 7. juxta alios circa annum 830.) *Epist. ad Theodosium Monachum* Tom. 7. *Biblioth. Patrum* Edit. Colon. Et *Nicolaus Cabasila* in *Explicat. Liturgia* c. 29. ac *Hieremia Patriarcha Constantinopolitani*, qui in Censura confessionis Augustanæ reprehendit *Lutheranos*; quod dicerent non esse necessarium omnia peccata per singulas species in confessione enumerari; ut refert *Bellarmin.* l. 3. de Pœnit. c. 5. Quare nec Græci in *Florentino* (in quo sunt Ecclesiæ uniti) fuerunt de hac re à Latinis notati. Sed & novissimè *Jacobus Goar* in *Nati super Ordinem Missæ S. Chrysostomi* n. 3. id ipsum confirmat, allegans renovatos de hoc Canones in *Aleis Synodalibus Germani Americani Episcopi*. Quàmvis alioquin Græci multas laudabiles consuetudines aut necessarias omiserint, ex quo per Schisma ab Ecclesia recefferunt. Vide *Scotum* d. 17. q. 1. n. 10.

Quod verò c. Quidam Deo 90. de Pœnit. d. 1. ex Pœnitentiâ *Theodori Archiepiscopi Cantuariensis* dicitur: Quidam Deo solummodo confiteri debere peccata dicunt, ut Græci. Quidam vero Sacerdotibus constituenda esse percrepent, ut utantur Sancta Ecclesia. Quod utrumque non sine magno fructu intra sanctam Ecclesiam sit. Hoc (inquam) corruptè citatur: cum illud, ut Græci, non habeatur in *Concilio Cablensi* 33. unde *Theodorus capitulum* istud acceperit videtur. Sed & in ipso *Capitulari Theodori*, unde canonicè desumptus est (inquit *Bellarminus* supra) non habentur hæc duæ voces: quæ proinde ex nota marginali cuiusdam imperij in textum irrepsisse videntur. Quàmvis alioquin error quorundam fortè Græcorum non posset obesse dogmati Catholico, etiam ipsius Ecclesiæ Græcæ. Notat insuper *Hesselmus* supra in originali *Opusculo Theodori* non haberi voculam *seu*. Adde hunc ipsum *Theodorum* esse Græcum, *Tarsensem* scilicet, missum in Angliam à *Vitaliano* Papa & ipsumque confessionem Sacerdoti faciendam tamquam Ecclesiæ doctrinam adstruere.

QUE

QUESTIO II.

Qualiter Integre sit facienda quoad speciem & numerum.

CONSTAT ex Trid. sess. 14. c. 5. & can. 7. Confessionem sacramentalem jure divino debere esse integram de omnibus peccatis mortalibus post Baptismum commissis. Certum tamen est hanc integritatem non debere esse materialem, quasi nimirum omnia omnino peccata à parte rei commissa debeant reipsa exprimi: sic enim difficillimum foret hujus Sacramenti remedium, & maximo periculo carendi effectum expositum: cum facile & frequenter contingat aliqua peccata non reduci in memoriam, etià post diligens examen, immo interdum numquam postea occurrant. Aliqua etiam interdum non nisi cum gravi incommodo confessioni extrinseco exprimi possunt, immo illicite aliquando exprimerentur. Denique interdum adest physica impotentia exprimendi sigillatim peccata, uti sæpe contingit in moribundis.

Requiritur itaque & sufficit integritas formalis, quæ consistit in eo, quòd omnia ejusmodi peccata, cum circumstantiis necessariò exprimendis in confessione dicantur, quorum poenitens post diligens examen recordatur, nisi ab aliquorum expressione justa causa excuset, de qua postea. Ita omnes Doctores, & frequenter inculcat Tridentinum supra. Idem consonum erat humane fragilitati; ut proinde Tridentinum sup. c. cit. rectè dicat: *Impium esse, Confessionem, quæ hâc ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare. Et rationem subdit: Constat enim, nihil aliud in Ecclesia à poenitentibus exigi, quam ut postquam quisque diligenter se excusserit, & conscientiam suam omnes & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se ad peccatum & Deum suum mortaliter offendisse meminerit.*

Unde si poenitens aliquorum peccatorum obliviscatur, de quibus tamen saltem implicite doleat, simul accipit remissionem eorum per absolutionem, saltem indirectè, ut loquuntur: cum unum peccatum mortale Deus non remittat sine altero. Ita omnes Doctores. Et colligitur ex Tridentino supra, ubi subdit: *Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitantur, non currunt, in universum eadem Confessione inclusa esse intelliguntur.* Quod etiam indicaverat in verbis præcedentibus. Nihilominus, juxta certam omnium Doctorum sententiam peccata oblita non remittuntur, nisi cum onere ea confitendi in prima confessione, quâ memoriæ occurrerint: cum sit obligatio juris divini, omnia & singula peccata, quæ & quando memoriæ occurrerint, in confessione exprimen-

di, & directam ab iis absolutionem obtinendi. Idemque habet indubitata præxis. Præerea aliàs idem esset de peccatis ex justa causa suppressis: adeoque moribundi, naufragi, inituri conflictum &c. non obligarentur millia fortè mortalia confiteri transactâ necessitate. Item nec is, qui in necessitate confessus esset non habenti potestatem in reservata, teneretur hæc postea legitimo judici confiteri. Quæ sunt indubitata falsa. Unde meritò Alexander VII. sequentem articulum ad minus tamquam scandalosum condemnavit: *Peccata in Confessione omissa seu oblita, ob instans periculum vite aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere.* Obligatio itaque est circa omnia aliquando confitenda, etsi velut suspendatur, quando vel non occurrunt memoriæ, vel adest justa causa tacendi. Quod adeò verum est, ut quàmvis poenitenti per certam revelationem constaret, mortalia antecedenter esse per contritionem perfectam à Deo remissa, equidem oporteat illa in prima confessione exprimere: cum non fuerint remissa sine voto faciendæ de illis confessionis, ut docet Trident. sup. c. 4.

Hæc tamen integritas solum requiritur circa peccata mortalia: sicut enim juxta Trident. sup. c. 5. non tenemur venialia confiteri absolute, ita nec integre. Unde voluntariè aliqua omittens non peccat, esto Confessarius cogitet plura non latere. Uti per se loquendo etiam non peccat, qui lapsus in mortalia confitetur eadem integre uni, postea venialia Confessario ordinario: hoc enim pendet à libertate poenitentis; etsi sit minus congruum. Nec per hoc committit propriè hypocrisim aut decipit positivè Confessarium ordinarium, sed decipi permittit, consulens suæ verecundiæ & bonæ apud illum existimationi. Melius tamen est, sincerè totam conscientiam ordinario Confessario aperire: & peccarent, qui hâc viâ declinarent scienter opportunum remedium reliquendi occasiones aut consuetudinem peccandi. Confessarii è contra non debent conscientias ordinariarum poenitentium coarctare, ne ad alium accedant: cum id sit contra libertatem confessionis, quæ etiam hâc occasione interdum præ verecundia sacrilegè instituitur.

Requiritur autem integritas in confessione mortalium, non solum ex præcepto divino, sed etiam ad valorem Sacramenti, adeò ut qui scienter in confessione unicum mortale reticet, faciat confessionem sacrilegam & irritam. Tridentinum namque hanc integritatem probat ex ipsâ Sacramenti institutione, pro quo Christus instituit confessionem mortalium explicitam & quidem integram, tamquam partem; adeoque qui talem non adhibet, deficit in parte ex institutione Christi ad Sacramentum requisitâ. Deinde confessio debet esse vera accusatio

16.
Integritas præmissa non requiritur in confessione venialium.

Corollaria Practica.

Integritas requiritur etiam ad valorem confessionis mortalium.

*Sic ut eidem
sacerdoti
omnia pri-
mo tempore
occurrentia
sine expo-
nenda.*

*Corollarium
practicum.*

*17.
An hoc Sa-
cramentum
defectu in-
tegritatis
possit inser-
vatum esse
validum &
informe.*

*Resp. Nega-
tivè.*

*18.
Diligens
examinè qua-
liter præ-
miendum.*

*Integritas
non requiritur*

ad veniam ordinata, qualis certè non est novi sacrilegii commissio, quæ in ejusmodi dimidiata confessione reperitur. Ita pro certo supponunt omnes Doctores. Et quidem indubitatum est, omnia peccata esse integrè exponenda eidem Sacerdoti: nam alioquin confessio uni facta, esset dimidiata, & non integra: qualem tamen requiri docet *Tridentinum*. Deinde taliter confitens scienter aliqua peccata retinet; de quo tamen *Tridentinum* supra dicit, Quod nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponat. Unde etiā omnes confessiones sublequentes sunt sacrilegæ & irritæ, atque adeo repetendæ, simul se accusando de sacrilegiis in toties confitendo, ac Eucharistiam recipiendo (si interea receperit) commissis. Quāvis fieri posset, ut aliquæ confessiones intermediæ valerent, atque adeo non essent repetendæ, quas videlicet poenitens cum vero dolore instituisset, invincibiliter non recordatus prioris defectus, uti interdum fit.

Potes, an Sacramentum Poenitentiae possit defectu integritatis dari validum & informe? Nonnulli (& referuntur *Sotus, Cajetanus, Canus, Victoria, Henriquez, Nugnus, Ledesma, Diana* apud *Aversa* q. 14. sect. 6.) putarunt confitentem sine sufficienti, cum aliquali tamen conscientiae discussione, adeoque mortaliter in hoc peccantem, validè confiteri, quasi perfectæ integritas cum prævia diligenti discussione requiratur quidem ex præcepto, non tamen ad valorem. Sed planè *Tridentinum* loquens de integritate, agit de illa, quæ præviam habet diligentem discussionem: ac æqualiter utramque requirit. Et certè commissio peccati tanti non est de aliis vera accusatio. Nec juvat, quod aliqui dicunt, sufficere, si de hac ipsa negligentia poenitens se accuset: quid enim juvat se accusare de defectu adhuc manente, & cum tali à Sacerdote sacrilegum petere absolutionem. Ita *Aversa* & Doctores magis communiter, etiam ipse *Cajetanus* in *Summa*. Quāvis frequenter possit contingere, ut reverà deficiens in debita diligentia, bonâ fide credat esse sufficientem, aut defectum ipsum non advertat, saltem in ipso actu confessionis, esto fortè peccasset in antecedenti præparatione: tunc enim, si non desit dolor, erit integra formaliter & valida confessio. Prout etiam valida est, si negligentia tantum sit levis vel venialiter culpabilis.

Porro ad integritatem confessionis moraliter est necessaria diligens discussio conscientiae, ut per se patet, & supponit *Tridentinum* supra. Sufficit autem diligentia mediocris, quanta prudenti arbitrio videbitur, & in rebus gravibus à personis cordatis solet adhiberi: etiam si præsumeretur, quod per diligentiam plūs quàm mediocrem adhuc alia peccata in memoriam revocarentur. Unde etiam non tenetur poenitens confessionem anticipare, aut pecca-

cata in charta describere, etsi alioquin timeatur, quod plura peccata obliviscatur: quia hæc diligentia est extraordinaria, quæ non cadit sub obligationem. Sufficit igitur, ut dum poenitentes volunt aut debent confiteri, præmittant moralem diligentiam in indagandis peccatis, majorem vel minorem pro ratione temporis lapsi ab ultima confessione, multitudinis peccatorum, & capacitatis ipsorum poenitentium, prout in singulis prudentia ipsa dictaverit.

Prætextu tamen defectus diligentiae non sunt facile remittendi simplices & rudes, sed potius à Confessariis adjuvandi, dummodò aliquam saltem diligentiam, juxta suam capacitatem, præmiserint: nam sæpe ab illis non potest plus expectari, & quāvis remittantur, æque imparati redibunt: quos ordinariè Confessarius mediocri labore melius juvabit, quàm ipsi se ipsos longo examine. Ac etiam si detegantur indigere confessione generali, aut multorum annorum, ob præcedentes confessiones, irritas, melius plerumque possunt à Confessario stapim examinari & audiri, quàm si suæ indoltriae relinquantur, ut experientia docet. Quæ etiam docet poenitentes jam divinæ gratiæ excitatos, si dimittantur hoc prætextu, postmodum sæpe non reverti, non sine gravi animarum damno.

Uterius constat ex *Trident. sup. c. 5.* debere peccata mortalia integrè exprimi non in genere dumtaxat, dicendo v. g. Peccavi mortaliter, Commisi peccatum carnis, sed potius in specie, dicendo v. g. Fornicatus sum. Alioquin enim Sacerdotes non possent debite hoc iudicium exercere, nequitatem in poenis injungendis servare. Idemque est de circumstantiis, quæ speciem peccati mutant; juxta *Trid. supra*, & *can. 7.* nam (ut ait Concilium) sine illis peccata ipsa neque integrè à poenitentibus exponuntur, neque iudicibus innotescunt. Et planè æqualiter confert ad iudicium species peccati, & malitia specialis orta ex circumstantia; quæ quidem malitia formaliter loquendo est etiam quædam peccati species, etsi combinata in uno actu. Unde si adstrictus voto fornicatur v. g. debet hoc exprimere. Quāvis (ut notant Doctores) de circumstantiis, quæ jam Confessariis sunt notæ, non debeat fieri distincta intentio: nam v. g. exposita fornicatione ab eo, quem novi Sacerdotem, factis exponitur circumstantia sacrilegii. Si tamen poenitens non recordetur speciei peccati, scit tamen in genere se peccasse mortaliter, debet fateri peccatum in genere remoto vel propinquo, prout recordatur, & posteaquam in speciali meminit, debet fateri in specie.

Prædicta autem intelliguntur de speciebus & circumstantiis specificis verè differentibus in genere moris: nam physica differentia, uti est impertinens ad moralem

Quaest. 11. Qualiter integrè sit facienda quoad speciem & num. 405

res; sic etiam ad confessionem: v. g. utrum occideris hominem laqueo vel ense, utrum commiseris divinationem superstitiosam per ignem vel per aquam, utrum intuleris damnum in agris vel in aliis bonis fortunæ. Unde improbabiliter *Cajetanus*, & *Nazarius* contra *Tridentinum* existimarunt sufficere, quod explicentur species communiter notæ, non autem subtiliores & minutissimæ, quasi hæc non variant iudicium Confessarii: nam *Tridentinum* loquitur generaliter de omnibus circumstantiis mutantibus speciem peccati. Quæ omnes proinde variant iure merito iudicium Confessarii, quantumvis aliquæ non forent communiter notæ mediocriter doctis. Facilius tolerari possent, si loquerentur de illis, de quibus est controversia inter Doctores, adeoque de quibus non satis constat, an verè mutant speciem peccati. Est etiam hac in re frequenter attendenda conscientia penitentium, qui formaliter peccant prout apprehendunt; circumstantias autem minus notas sæpè non apprehendunt, adeoque excusantur à malitia formali ex eis oriunda. Unde autem peccata desumant suam malitiā specificam, seu quomodo inter se distinguantur specie, sive ratione objecti, sive circumstantiarum, petendum est ex dictis *Pont. 2. Tract. 2. disp. 3. de Bonit. & Malit. q. 8. & 9. & disp. 5. de Peccato in Communi q. 6.*

Ultra species & circumstantias speciem mutantem, exprimendus est integrè, quantum moraliter fieri potest, numerus peccatorum, quoties scilicet in tali specie, cum tali circumstantia quis peccaverit; ut est certum apud omnes Doctores, & habetur ex *Tridentino* supra docente esse explicanda omnia & singula. Quare ordinatè confitens vel Sacerdos confitentem ordinatè interrogans, primò debet esse sollicitus de specie cuiuslibet peccati, deinde de circumstantiis singulas species mutantibus, tandemque de numero peccatorum commissorum ex singulis speciebus cum tali vel tali circumstantia. Et quidem dum scitur numerus determinatus, indubiè debet ille præcisè exprimi. Ut proinde corrigendus sit multorum abusus, qui etiam tunc cum quadam indeterminatione seu dubitatione confitentur numerum addito *plus minus*.

Sed quia frequenter præcisè numeri notitia est moraliter impossibilis, sufficit tunc exprimere numerum, qui creditur magis verosimilis, dicendo v. g. decies fornicatus sum, plus minusve: fit enim quod est moraliter possibile, quodque satis est ad iudicium humano modo ferendum. Nec est permittendum, quod aliqui dicunt, ut se in tuto constituent, malle excedere, quam deficere: cum confessio debeat esse fidelis & verax. Quod si postea certò occurrat penitenti se in numero excessisse, ad nihil

tenetur: nam nihilominus confessus est omnia & singula sua peccata in numero maior? (quem bonà fide exprimendo non peccavit) inclusa. Si autem certò cognoscat se in numero defecisse, distinguunt Doctores, passim. Nam si defecerit notabiliter, tenetur postea defectum supplere, exprimendo vices non satis expressas. Si autem non defecerit notabiliter, docent satis communiter, cum ad nil teneri, ut si is qui confessus est se decies plus minus fuisse fornicatum, reperiat se undecies aut duodecies id fecisse. Nam moraliter loquendo in numero incerto continetur aliquid plus vel minus, prout ille numerus fuerit magnus vel parvus. Saltem ordinariè penitens, qui taliter expressit, prout scivit, potest esse securus: cum non sit natum contingere, ut postmodum accipiat certam notitiam numeri magis determinati, qui hunc certò deprehendere non potuit ante confessionem instituto diligenti examine; sed potiùs numerus paulò fortasse maior, qui incidit, censetur velut dubius comprehendi sub numero ut supra expresso. Alioquin si certò deprehenderetur, foret difficultas pendens ab hoc, an peccatum expressum ut dubium, debeat habità certitudine exprimi ut certum; de quo *quaest. 4.*

Quod si nec modo posterius explicato quidquam certi haberi potest de numero (ut frequenter contingit in rudibus raro confitentibus) debet confessarius illum colligere meliori modo quo potest ex lapsu temporis ab ultima confessione, ordinariā conditione vivendi & frequentia ordinariā in singulis diebus aut hebdomadibus. Qui etiam generaliter attendere debet, ut circa similes præsertim homines, aut graves alioquin peccatores magis sit sollicitus de seriatim confitentium penitentia ac emendatione vitæ, quàm de materiali integritate; quæ frequentissimè in talibus est impossibilis, & consequenter non necessaria ad valorem ac fructum Sacramenti.

Denique si nec hoc modo frequentiam peccati exprimere quis possit, ut contingere posset in meretricibus per longum tempus seu per annum vel annos ad cuiuslibet libidinem prostitutis (Idem de usurariis & similibus) communior dicendi modus est, ut penitens confiteatur animi preparationem ad peccatum, & tempus, quo in eo vitæ instituto vixit: nam tali casu, nullo potiori modo potest numerum confiteri. Teneretur tamen, quantum potest, confiteri numerum peccatorum, quæ in tali genere sunt extraordinaria, v. g. cum personis Deo dicatis. Item quoties peccaverit peccato contra naturam. Sæpè etiam necessarium est, ut explicetur circumstantia loci; quæ plurimum subinde facit ad cognoscendam frequentiam peccatorum, saltem externorum. Quomodo autem peccata

Quid faciendum, si postea error deprehendatur.

24. *Qualiter agendum cum rudibus raro confitentibus.*

Circa quos maxima debet esse sollicitudo de seriatim penitentia.

25. *Qualiter procedendum cum meretricibus vel longo tempore in concubina vel peccato manentibus.*

ca inter se numero distinguantur, petendum est ex *Tract. de Act. hum. & pecc. disp. 5. quest. 7.*

26. *An infirmus tuens confessionem generalem debeat confessi integre, etiam alias bene confessi.*
 Petes, an qui confitetur generaliter, debeat integre confiteri peccata praeiterita, aliquando legitime absoluta? Resp. negativè cum communi sententia contra *Vitoria & Ledesma*, qui oppositum affirmarunt, absque ullo apparenti fundamento. Neque enim per hoc decipitur Confessarius in materia huius iudicii: cum pro illa poenitens solum det peccata quae exprimitur, non teneatur autem omnia exprimere, cum semel ea fuerit legitime confessus. Agnoscit tamen *Lugo* mendacium veniale (et si non circa materiam Sacramenti) in eo, qui diceret se velle instituere confessionem generalem totius vitae. Verum nec hoc agnoscit *Dicasillo disp. 9. dub. 2. § 7. n. 163.* eo quod illa verba non sint intelligenda in tam exacta verificatione, sed (nisi plus addatur) intelligi tantum debeant, quod velit instituere confessionem de praeiteritis, quantum placuerit; aut si non sit tutus in conscientia, quantum se debere putaverit.

27. *Peccata vetera cum novis tunc involvi possunt, sed non expedit.*
 Dum autem fit confessio generalis, non est consultum peccata antiqua cum novis necdum confessis involvere: quamvis si fiat, confessio adhuc valeat, juxta Doctores communiter: cum peccatum, sive confessum, sive non confessum, sit in se idem & invariabile. Hoc tamen non caret difficultate. Ob quam nihilominus *Turrianus* immerito sententiam communem taxavit ut improbabilem. Quod verò objicit, peccatum semel confessum & punitum aliud iudicium & poenae taxationem exigere, quam non confessum: sicut hoc non urget poenitentem, quin extra calum confessionis generalis possit simpliciter confiteri peccatum aliquod, tacendo quod alias sit idem confessus; dum tamen ob mutatum interea statum non accesserit circumstantia, quae mutaret speciem, v.g. pollutionem ante votum commissam faceret, si denuo committeretur, sacrilegam (tunc enim cavenda esset deceptio Confessarii, etiam in praesenti cavenda, ne scilicet peccata nova ratione mutati status specialem malitiam habentia involvantur antiquis ista malitia destitutis) sic neque urget poenitentem, ut peccatis novis pleraque alias confessi jungens, haec ab illis discernat. Non omnia porro, quae prudenter movere possent Confessarium ad augendam vel minuendam poenitentiam, debent exprimi, v.g. doloris qualitas, peccati intensio, indulgentiarum occasio, praevia satisfactiones &c. quando nihilominus citra falsitatis admixtionem explicatur species & numerus peccatorum.

28. *An venialia v.g. mendacia cum do-*
 Pro fine observa, quod ut venialia non sunt necessario confitenda quoad substantiam, ita nec quoad numerum. Putat tamen *Lugo d. 9. num. 56. & d. 14. num. 142.* in tan-

tum virtute confessionis venialia remitti v.g. mendacia, in quantum Confessarius confuso modo percipit eorum numerum, & aliter non omnia, sed v.g. duo vel tria, aut graviora intra eandem speciem remitti. Sed haec doctrina caret fundamento, nec consonat communi praxi & existimationi, quae potius suadet sufficere, quod venialia exprimantur indefinitè, ut omnia remittantur. Et ratio est: quia Sacramentum cum postulat comparatione venialium distincti notitiam multitudinis, sicut comparatione mortalium; adeoque potest vis Sacramenti se extendere ad totam, et si tantum confusè & indefinitè propositam. Sicut vis consecrationis extendit se ad totum hostiarum cumulum, et si ignoratur, quot sint. Et sicut si Christus tantum ordinasset confessionem, generalem & indefinitam mortalium, omnia sic expressa absolventur, non cognito specialiter numero. Quare fideles & Confessarii non sunt de numero exprimendo quoad venialia solliciti. Quod autem *Lugo* dicit, dum ita exprimuntur, solum remitti tenentur Confessarius confuso modo percipit numerum; v.g. duo vel tria, aut graviora intra eandem speciem, aliunde quod non subsistit: nam non est major ratio, cur unum, quam aliud absolveretur, quando nullum determinatur; sicut iudicio vi indeterminatae intentionis consecrandi nil consecratur.

QUESTIO II.

An Circumstantiae notabiliter aggravantes sint confitenda?

PRÆTER circumstantias, quae speciem peccati mutant, sive operi peccaminoso superaddunt malitiam specie mortali distinctam, sunt aliae aggravantes intra eandem speciem. Et quidem aliquae ita aggravant, ut de veniali faciant mortale, v.g. parva quantitas accedens alteri parva quantitati prius ablata, facit furtum esse mortale. Has autem circumstantias exprimendas tam certum est, quam quod exprimenda sint omnia mortalia. Et haec Nonnulli vocant aggravantes in infinitum. Quaedam è contrà ita alleviant sive diminuant intra eandem speciem, ut ex mortali faciant veniale aut nullum peccatum; quas vocant diminuentes in infinitum. Et tunc tale opus non debet exprimi in confessione; aut si exprimatur (ut frequenter faciunt rudes, aut securitatis gratia etiam docti) debet quoque explicari illa circumstantia, ne Confessarius decipiat in gravi, iudicans esse mortale quod non est: v.g. si opus aliquin mortaliter peccaminosum sit factum sine sufficienti libertate vel advertentia, aut ex iusta causa excusata.

sante ab obligatione legis &c. Quod etiam est observandum, quando opus alioquin habens diversas specie malitias ex circumstantiis, hęc & nunc aliqua illarum caret.

Præterea aliæ circumstantiæ augent vel minuunt malitiam intra eandem speciem, manendo tamen semper intra gradum peccati mortalis. Et quidem si augmentum non sit notabile, certum est non debere explicari in confessione; tum ex omnium praxi; tum quia id parum facit ad iudicium. Idemque est, si diminutio non sit notabilis: immo juxta Doctores communiter contra Scutum & Fabrum id generaliter verum est de quibuscumque minuendis intra gradum peccati mortalis: tum quia ex nulla auctoritate constat id esse præceptum: tum quia sic habet praxis communis: tum quia illarum explicatio potius videtur tendere ad sui excusationem, cum tamen confessio sit sui accusatio. Non est tamen saltem reprehendendum, quod huiusmodi circumstantiæ exprimantur pro meliori noticia status poenitentis generanda in Confessario: dummodò id fiat salva veritate, neque mentiat iniquitas sibi.

Itaque de circumstantiis notabiliter aggravantibus peccatum mortale intra eandem speciem manet potissima controversia. In qua Alesius, Major, Soto, Suarez, & plurimi alii, tam antiqui, quam recentiores, censent, eas esse necessarias explicandas: eò quod peccata sic sint exprimenda, ut sacerdos de eorum gravitate rectè valeat judicare. Quod patet, tum ex natura iudicii, tum ex Tridentino sess. 14. c. 5. docente peccata sic esse explicanda, ut sacerdotes de eorum gravitate rectè censere possint, & poenam proportionatam pro illis imponere. Ad hoc autem requiritur, ut exprimantur circumstantiæ notabiliter aggravantes: nam furtum v. g. mille aureorum est sine comparatione majus, mereturque majorem poenam, tum apud Deum, tum apud homines, quam furtum unius aurei. Secundò incestus cum matre incomparabiliter excedit incestum cum consanguinea remotiori. Tertiò abscissio brachiorum, tibiarum &c. pari modo excedit simplicem vulnerationem præcisè pertingentem ad peccatum mortale. Quartò intensissimum odium continuatum sipe interruptione per integram septimanam, supra modum excedit odium remissum durans brevi tempore. Igitur nisi hic excessus, qui tamen solum aggravat intra eandem speciem, explicetur, Confessarius non rectè judicabit, aut proportionatam poenam imponet.

Juxta hanc sententiam in confessione est explicanda quantitas furti & damni illati in honore, fama &c. Secundò, in incestu, gradus consanguinitatis & affinitatis. Tertiò numerus personarum, quas quis uno actu occidit, percussit, infamavit, aut in-

juriam affecit, vel afficere desideravit. Quartò, intensio vel duratio, quæ ordinatum peccandi modum non parum excedit. Ut si ultra ordinatum modum notabiliter diu cogitationi malæ quis inhæserit, vel affectus peccati fuerit extraordinarie magnus, idque prodatur per signa externa, v. g. si quis inimicum occisum adhuc multoties confoderet. De intensione tamen, quæ interioris omnino manet in corde, non debet poenitens esse sollicitus: cum tunc nequeat humano modo discerni, & moraliter vix accedat, quod sit extraordinaria, quin hoc ex aliquibus effectibus cognoscatur.

Nihilominus secunda opinio negans has circumstantias esse exprimendas est etiam probabilissima, & in praxi satis recepta, quam tenet D. Thomas, D. Bonaventura, Vasquez, Bonacina & plurimi alii, tum antiqui, tum recentiores. Scotus autem dist. 17. q. 1. n. 20. nihil definit, solum asserens, & rectè, non esse ita certum, quod oporteat illas confiteri, tamen tutum & utile esse, hoc fieri. Probat. Probatur. tur posterior opinio: nam obligatio adeò onerosa non est Fidelibus imponenda, nisi de ea satis clarè constet ex aliqua auctoritate: prout non constat. Tridentinum enim obligationem Fidelium perfectissime declarans, constanter solum expresse, debere in confessione aperiri speciem, numerum, & circumstantias mutantes speciem. Et certè si Tridentinum censuisset ex institutione huius Sacramenti æqualiter posse colligi circumstantias aggravantes esse exprimendas, sicut id collegit de mutantibus speciem, mirum est, quod istam collectionem non fecisset: contra eum autem, qui jus clarè dicere potuit, & non dixit, interpretatio est facienda. Et quàmvis ad imponendam proportionatam poenitentiam possit deservire explicatio circumstantiarum aggravantium, non ideo sequitur esse explicandas: cum non requiratur omnimoda & exacta proportio in hoc iudicio, sed solum, talis, qualem Christus requisivit, quem non constat aliam exegisse, quam proportionem ad speciem & numerum. Et planè hoc modo obligationem seu legem indubie rationabiliter potuit Christus ordinasse seu temperasse, ne onus grave confessionis gravius redderet, aliisve de causis sibi notis. Aliunde quoque constat plura alia conducere posse ad exactam proportionem poenæ, quæ tamen non sunt explicanda; ut quod quis peccatum adhuc sit confessus, quod per vehementem contritionem sit antecederet deletum quoad culpam & fortè quoad totam poenam &c.

Accedit quod Tridentinum supra, cum expresseisset exprimendam esse speciem, numerum & circumstantias mutantes speciem, dein subjunxisset confessionem quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem non esse, neque carnificinam conscientiarum,

33. Opinio negans esse confitendas est auctoritas magis probabilis.

Probatur.

34. Quorumdam probatio ex verbis Tridentini desumpta.

rum; addat: *Constat enim nihil aliud in Ecclesia à penitentibus exigere, quam ut quisque ea peccata confiteatur* (scilicet modo & ratione prius specificatâ) quibus se Dominum mortaliter offendisse meminerit. Quæ verba primâ fronte videntur apertissimè stabilire hanc doctrinam. Ipsa nihilominus satis commodè ab aliis explicari possunt, quod cum *Tridentinum* ibi loquatur de re aliqua tamquam manifestâ in Ecclesia (in qua tamen non constat, neque tunc constabat circumstantias aggravantes exprimi non debere) solum velit per ly *nihil aliud* excludere necessitatem confitendi omnia reipsâ commissa, & significare, quod sufficiat exprimi omnia quæ occurrunt memoriæ, reliqua autem censei inclusa in eadem confessione: adeoque (quod *Tridentinum* probare intendebat) confessionem, quæ hâc ratione fieri præcipitur, non esse impossibilem aut carnificinam.

Confirmatur denique: quia circumstantiæ alleviantes non sunt exprimendæ, & tamen etiam possunt variare iudicium sicut aggravantes, v.g. si peccatum sit commissum ex gravissima tentatione vel metu, ignorantia &c. Quamvis autem alii conentur disparitatem assignare, vix tamen assignant solidam.

35.
Corollaria
practica.

Juxta hanc opinionem non est explicanda duratio, aut intensio actûs: nisi quod aliquando sit explicanda per accidens duratio, quando inde debet conjici numerus peccatorum. Deinde juxta plures Doctores non est explicanda quantitas furti aut nocimenti illati. Sed hoc negant alii, eò quod furtum notabile sit saltem virtualiter seu æquivalenter peccatum multiplex. Estque conforme praxi, & *Catechismo Romano Tit. de Pœnit. Sac. num. 41*. Mirum quoque videri posset, quod fur centum millium aureorum satisfaciatur confitendo se commisisse furtum mortale. In quo tamen Alii inhærentes generali & communiori doctrinæ de non necessariò confitendis merè aggravantibus, ne onus confessionis ultra necessitatem & tenorem præcepti amplius aggravetur, non reperiunt inconvenientiam, sicut nec in hoc, quod habens odium intensum ad milles gradus satisfaciatur confitendo simpliciter se habuisse odium mortale.

Tertiò non est explicandus gradus consanguinitatis aut affinitatis, si tantum sit circumstantia aggravans, ut docet *Diana* & alii. Si autem sit circumstantia mutans speciem (ut de gradibus jure naturæ dirimentibus, aut inter ascendentes & descendentes plures Doctores docent) constat esse exprimendam. Prout etiam exprimendus est numerus personarum, quando quis uno actu vult plures occidere vel damnificare; eò quod tunc unus ille actus contrahat plures numero malitias. Ita *Vasquez*

& alii. Supposito tamen quod solum esset circumstantia aggravans (quod docet *Suarez*, & probabile putat *Vasquez*) consequenter non esset numerus personarum juxta hanc opinionem exprimendus.

Notandum verò, etsi juxta posteriorem opinionem circumstantiæ merè aggravantes non debeant exprimi, tamen etiam non possint negari. Unde qui habuit odium proximi valde intensum non posset in confessione dicere, Odi remissè proximum. Similiter posito quod non esset exprimendus in furto quantitas notabiliter aggravans, furatus centum non posset solum dicere, Sum furatus decem. Neuter enim confitetur integrè peccatum seu substantiam individuum peccati, cum odium intensum & furtum centum ne confusè quidem significetur per odium remissum vel furtum decem. Qui autem simpliciter exprimit odium vel furtum grave, explicat individuum peccatum odii vel furti quod commisit, saltem confusè, quatenus odium intensum, & furtum centum continetur sub latitudine odii & furti gravis.

Petes I. an pœnitens teneatur fateri circumstantias aggravantes, quando saltem de illis interrogatur à Confessario? Affirmat *Lugo. disp. 16. num. 123*. Sed quamvis omnino id pœnitenti consulendum sit, tamen consequenter loquendo non apparet pœnitens ad hoc per se obligatus. Nullum enim apparet fundamentum hujus obligationis. Neque est dicendum quod pœnitens obligetur ad plura dicenda rogatus, quam sponte, quando alioquin satis scit, quæ & qualiter confiteri debeat. Nec ulla Auctoritas id docet. Sanè *Tridentinum* non aliam agnoscit obligationem, quam deferendi, declarandi, recensendi peccata, etiam sponte. Unde si *Tridentinum* probet aliquid, probat etiam sponte esse deferendas circumstantias aggravantes, uti mutantes speciem. Quocirca pœnitens sufficenter instructus Confessario interroganti circumstantiam aggravantem respondere posset, explicui totum quod debeo.

Nec refert, quod pœnitens rogatus debeat fateri consuetudinem peccandi, etsi non debeat fateri sponte. Nam per se loquendo non debet illam fateri, nisi quando illam deberet sponte exprimere. Unde si pœnitens sciat se esse dispositum neque esse occasionem proximam, & alioquin sufficienter expresserit numerum, non debet fateri consuetudinem, etsi rogatus. Per accidens tamen & practice loquendo est saltem plerumque id necessarium, eò quod inde debeat sacerdos dignoscere dispositionem pœnitentis, qualiter occasionis peccandi, frequentiam seu numerum peccatorum commissorum &c.

Petes II. An Circumstantia aggravans tunc saltem sit confitenda, quando ratione illius

Illius est peccato an reſervatio aut cenſura? Aſſerit Averſa q. 10. ſect. 8. & alii, exiſtimantes de cetero circumſtantias aggravantes non eſſe per ſe materiam neceſſariam confeſſionis. Quod planè ex hoc non ſequeretur: cum reſervatio vel cenſura interdum apponatur peccato etiam ratione circumſtantiae non notabiliter aggravantis, v.g. effectus reiſpà ſubſecuti. Prout etiam interdum reſervatur ſortum vel damnum illatum bonis certae perſonae, aut in certa regione: etſi aliſquin ex hoc capite non oritur notabilis aggravatio peccati.

Nihilominus conſequenter loquendo Reſp. Neg. Nam ſi quantitas ſurtum aggravans non ſit exprimenda; etſi furtum centum aureorum eſſet reſervatum, ſufficeret confiteri habenti poteſtatem in reſervata, Commiſi furtum mortale. Similiter reus inceſtus reſervati ſufficienter confiteretur dicendo, Commiſi inceſtum. Confiteretur namque habenti poteſtatem, quidquid iure divino debet: non enim debet dicere, Peccatum eſt reſervatum; cum tali non ſit reſervatum. Nec aliquid confeſſioni deberet, etſi habens poteſtatem ignoraret peccatum cum circumſtantia reſervata expreſſum eſſe reſervatum. Adde, etſi oporteret dicere, Commiſi furtum reſervatum, inceſtum reſervatum &c. non tamen neceſſe foret exprimere latitudinem totam reſervationis, v.g. furatus 200. ſed ſufficienter diceret, Commiſi furtum reſervatum. Similiter inceſtuſ, etſi commiſiſſet inceſtum in ſecundo gradu, ſatisſaceret dicendo, Commiſi inceſtum reſervatum. Idque etiam, dum confitetur non habenti poteſtatem, ei iungendo ut patet facultatem. Alias huic non poſſet confiteri. Quod ſi ſacerdos non eſſet contentus, eſt, quia ſequeretur aliam ſententiam. Equidem per ſe debet potius ſequi opinionem poenitentis.

Idem eſt, ſi ſit reſervatio cum cenſura. Si enim ſit certò confeſſarium ſolere præmittere abſolutionem à cenſuris, ſatisſaceret confitendo, habenti poteſtatem, ſimpliter peccatum tamquam grave, petendo ſcilicet abſolutionem ab omni cenſura. Quod ſi etiam neceſſe foret exprimere cenſuram reſervatam, necdum deberet exprimere totam latitudinem reſervationis; ut ſtatim oſtenſum eſt.

Q U A E S T I O I V.

An Peccata dubia ſint confitenda?

LOQUIMUR de dubio propriè dicto, quando ſcilicet quis hæret ſuſpenſus, non determinans aſſenſum in alterutram partem. Quando enim probabiliter ſaltem uni parti adhæret, etſi cum formidine de

Horinæ Sum. Theol. Pars IV.

oppoſito, non dicitur propriè dubius. Quare qui poteſt probabiliter ſeu prudenter pro ſe reſolvere, quod non commiſerit actum mortaliter peccaminofum, vel quàmvis ſciat ſe actum commiſiſſe, probabiliter ſive prudenter tamen iudicat, quod ob defectum deliberationis vel conſenſus &c. non peccaverit in eo mortaliter, non tenetur confiteri, etſi conſultum ſit: cum poſſit equè iudicium prudens. Ita notant Doctores ſatis communiter.

Idem eſt, quando quis certus de mortali commiſſo, prudenter reſolvit, etſi cum formidine, quod fuerit illud confeſſus; nam ut cenſeatur aliquis legi ſatisfeciffe, ſufficit iudicium probabile de ejus adimplentione; & contrarium eſſet nimis grave. Ita notant iidem Doctores.

Secus eſt juxta omnes, ſi ſit propriè dictum dubium, an peccatum mortale certò commiſſum quis ſit confeſſus: nam tunc lex confitendi eſt in poſſeſſione. Deinde quando conſtat de lege, requiritur ſaltem, ut prudenter quis credat ſe ſatisfeciffe.

Per acciſſens tamen poteſt quis ab hoc excuſari ratione ſcrupulorum, præſertim ſi id faciat ex prudentis Confeſſarii iudicio, ut notat Præpoſitus q. 5. dub. 3. Unde ſcrupuloſis circa præteritis confeſſiones ſuadendum eſt, ut de præteritis nihil confeſſeantur, niſi certi ſint, quod in illis graviter peccaverint, & ſimiliter quod non ſint confeſſi: quia non tenentur cum tanto ſuo damno & periculo inhærendi perpetuò ſcrupulis procurare omnimodam integritatem confeſſionis; præſertim cum in illis raro ſit periculum defectus. Immo præſtat ob graviffimam difficultatem ac periculum notabilis damni proprii aliqua interdum omitti à nimium ſcrupuloſo; quàm perfectà integritate, quæ moraliter impoſſibilis eſt, ſervatà, incommoda tam notabilia eorumve periculum incurrere, non ſecus, ac ſi confeſſio foret conſciencie carnificina. Quod iudicio prudentis Confeſſarii eſt committendum.

Addit Præpoſitus ſuprà quòd quando quis ſolet bonà fide & præmiſſo examine in confeſſionibus procedere, ſi poſt diuturnum tempus de aliquo mortali ſolum dubitet, num illud fuerit confeſſus, poſſit præſumere quod ſic, adeoque non teneatur illud in confeſſione explicare: nam moraliter eſt impoſſibile poſt diuturnum tempus poſitive recordari omnium quæ quis confeſſus eſt; & proinde eſſet onus intolerabile, ſi in tali circumſtantia teneretur homo confiteri, præſertim quando dubium eſt negativum, in quo homo pro neutra parte habet rationes. Ita Præpoſitus. Quando autem poenitens confitetur peccatum de cuius confeſſione dubitat, optimè quidem faciet, addendo, ſe de hoc ipſo dubitare; non eſt tamen neceſſarium, ut docet Sanchez, Coninck & alii paſſim.

Quam grave, vel in eo ſe non graviſſe peccaſſe, conſilio, ſed non neceſſario conſilio.

Idem eſt, ſi certus de ſuò mortali probabiliſſe reſolvit, ſe confeſſum eſſe.

Secus eſt, ſi de hoc tantum dubitet.

41. Notabile pro ſcrupuloſis.

42. Alia regula utilis pro quietanda conſcientia circa confeſſionem præteritorum.

43.

Restat itaque quaestio potissima, an quando quis proprie dubitat, seu suspensus haeret, utrum commiserit peccatum mortale, sive dubitet de substantia facti v. g. an commiserit homicidium, sive dubitet de sola qualitate, v. g. dum sciens se habuisse delectationem veneream, dubitat an deliberate consenserit, teneatur in confessione tale peccatum dubium explicare. Et quidem pauci Recentiores partem negativam sustinent, aut speculative saltem probabilem censent. Et specialiter *Præpositus* *supra*. Cum

Peccata de quibus dubitatur an sint commissa, juxta Non-nullos non sunt confessenda; secus si solum dubitatur de qualitate.

Lesio & quibusdam aliis à se (ut ait) censent illam censet probabilem speculative, quando est dubium de substantia facti; secus censet, quando est dubium de sola qualitate. Hoc ipsum quod *Præpositus*, docet assertive & absolute *Cominck disp. 7. dub. 8. n. 69.* explicans auctores communis sententiae asserentes peccata dubia esse confitenda, quod loquantur, non de eo, qui dubitat, an omnino aliquid fecerit quod est peccatum; sed an qui sciens se commisisse quod est peccatum, saltem materiale, dubitat, an v. g. deliberate consenserit. Idem frequenter hic *Lo-vanii* fuit in *Thesibus* publicis à viris Doctorissimis defensum. Et sine hesitatione id asserit noster *Marchant Tom. 1. Tract. 4. Tit. 6. q. 5.* Et rursus *Tract. 5. Tit. 4. q. 5.* ob hoc, quod sicut humanum iudicium, sic sacramentale praesupponere debeat materiam iudicii, sive substantiam facti: tunc autem de qualitate sit iudicis examinare & arbitrari. Verum ad iudicium humanum etiam deferuntur crimina probabilia, seu de quorum qualitate est hinc inde probabile iudicium: & tamen non deferuntur hæc necessario ad tribunal sacramentale.

Expenditur huius dicti probatio.

44.

Expenditur altera probatio.

Rationem verò allegat *Præpositus supra*, quod Christus videatur præcepisse subjici omnia peccata, de quibus non posset formare poenitens probabile iudicium, quod solum essent venialia: cum enim non sit cuiusque nosse qualitatem peccati, fuit congruum, ut quando saltem est dubium, peccata iudicibus deferantur. Probat verò principale intentum: quia qui non habet probabile iudicium quod peccaverit, potest censei retinere suam libertatem, ratione cuius non sit obligatus confiteri: cum in dubio sit melior conditio possidentis. Sed hoc militat contra ipsum, qui fatetur debere explicari peccatum, de cuius qualitate dubitatur: nam etiam talis potest censei suam libertatem à mortali retinere: cum talis verè sit dubius de eo, an peccaverit mortaliter, seu an interius deliberatè v. g. consenserit: adeoque non esset obligatus, ob conditionem potiore possidentis libertatem, confiteri tale peccatum.

45.

Caramuel generaliter negat dubia

Unde *Caramuel in Theol. morali l. 3. c. 1. d. 4.* per totam (quam rursus inseruit suæ *Theologiae fundamentali* seu verius suo *Dubitantio*) fusissimè conatur probare, peccata

dubia non esse confitenda, sive dubitentur de substantia, sive de qualitate. Immo ipsum asserit, etsi solum sit dubium de mortali certi confessione seu absolutione. Quod postremum saltem est omnino improbabile, & hætenus (quod sciam) à nullo altero Scriptore Classico in dubium vocatum: eo quod præceptum confessionis sit certò in possessione, adeoque in tali dubio, non sit iudicandum in favorem libertatis. Alias pariter dubius de impletionem voti de lectione horarum, de solutione debiti &c. iudicandus erit immunis.

Quod autem ad primum attinet, fatendum in primis est, ei favere commune axiomata: *In dubio melior est conditio possidentis.* Item ex *Tridentino* nihil solidi posse adduci contra istam sententiam: solum enim docet *sess. 14. c. 5.* illa tantum peccata esse confitenda, quorum post diligens examen memoriam vel conscientiam habemus. Proprie autem non dicitur habere memoriam eorum, de quibus ita dubitamus; immo de his dicere solemus, quod non possimus recordari, sed dubitemus. Conscientia quoque, id est cordis scientia, vulgò quidem, sed improprie tribuitur conscientiae dubiae. Declarat quidem *Tridentinum supra* contra *Lutherum* oportere à poenitentibus omnia peccata mortalia in confessione recenseri etiam si occulta illa sint. Sed per hæc non intelligit dubia, at interna, sine mora, se explicando, addens: *et tantum adversus duo ultima Decalogi præcepta commissa, quæ nonnunquam animæ gravius laedant, & periculosa sunt, quæ manifeste admittuntur.* Quo sensu etiam *Lutherum* damnaverat *Leo X.* Quamvis toxicus ille coluber involutus aliquando loqueretur & scriberet, ut omni posset anguilla facilius elabi, ut notat *Rossignol*, ideoque cum error iste ei exprobraretur, *Colubus confinxit ejusmodi, quod manifesta peccata nunc vocaret, quæ non essent occulta, sed quæ certarent esse peccata, & de quibus dubium non sit, ut inquit *Eckius Hom. 43. de Confess.* addens: *Errorum hanc consueperduxis, ut sui iam Sectatores nec manifesta confiteantur peccata, nec occulta.**

Infirma quoque est probatio, qua videtur *Cardinalis Lugo disp. 16. sect. 2. num. 69.* quod nimirum obligemur ad iudices in hoc tribunali visibili deferre omnia, sicut ad iudicem cælestem in tribunali invisibili: ad hunc autem deferre oportet peccata dubia. Quod si respondeas, ad iudicem divinum oportere etiam deferri peccata probabiliter mortalia, non tamen ad Sacerdotes in tribunali visibili; contra instat *Lugo*, id solum esse necessarium in articulo mortis, in quo ob periculum damni irreparabilis deberet etiam quis de peccatis probabiliter mortalibus conteri: cum tamen aliàs requiratur & sufficiat prudens iudicium de statu gratiæ; cuiusmodi iudicium

dicium talis habet, non autem is, qui meretur dubitat. Nihilominus hæc probatio est infirma: nam solum oportet deferre ad Sacerdotes tanquam ad iudices ea, quæ summus Iudex sive Christus ordinavit; non constat autem ex Tridentino illos esse quoad omnia & omni modo constitutos iudices vicarios. Nam ad iudicem summum etiam oportet deferre peccata singula physice numero distincta, & circumstantias aggravantes. Inde tamen non sequitur esse recensenda in confessione. Deinde saltem in quovis periculo mortis debebat olim peccator conteri de peccatis probabiliter mortalibus, eaque deferre ad iudicem invisibilem, & tamen in nova lege ne in tali quidam periculo successu obligatio ea consistendi, ut ipse Lugo non diffitetur.

Unicum proinde quod contra præfatam sententiam urgeri posset, est sensus & praxis Doctorum communissima, atque adeo sensus & consuetudo fidelium. Et certe Christus potuisset confessionem peccati dubii præcipere: quod autem de facto præceperit, colligitur ex præfato consensu & usu. Unde per consequens habens huiusmodi dubium non foret in possessione libertatis confitendi, sed per illud ipsum dubium ea spoliatur; eo quod aliunde constet Christum præcepisse confessionem peccati dubii.

Sed contra opponet quispiam, ex sensu & praxi communi allegatâ non videri certo deduci institutionem Christi velut per quamdam viam traditionis: eo quod in primis forte sensus Doctorum & fidelium non sit aut fuerit semper adeo communis, prout prætenditur. Nam inter Scholasticos antiquos pauciores sunt, qui de hæc questione agunt. *Alensis* vero & *D. Thomas*, qui obiter eam attingunt, & dubia confitenda dicunt, non se fundant in auctoritate aut traditione, sed in nuda ratione, eaque infirmâ (quâ etiam utuntur *Summistæ*, qui inde eam hauserunt, ut *Taverna*, *Sylvestre* & alii, quorum unus sequitur alium plerumque instar ovium gregis) quod sic dubitans non confitendo exponat se discrimini; quasi nempe debeat agere quod tutius est: hoc autem plurimas habet instantias in dubio de lege, de voto, de re an sit aliena, suppositâ possessione &c. Fideles quoque non omnes idem censent: quin immo scio ingens fuisse, qui putarent contrarium hoc titulo, quod non poterant recordari se fecisse, sed tantum dubitare. Pii præterea plerumque prædicant, quod securius est. Et sine fideles idem apprehendant de peccatis probabiliter vel probabilibus mortalibus. Nec tamen ob hoc censentur illa debere in confessione exprimi. Fit insuper interdum, quod aliqua non satis examinata, communiter apprehendantur obligatoria, ideoque præ-

Hierinck Sum. Theol. Pars II.

dicentur tamquam talia (in quorum sine praxi non poterat esse error aut abusus) quæ tamen post diligentioris discussionem apparent non satis fundata, adeoque usus contrarius obtinere incipiat. Minus denique congruere videtur rationi iudicii, ut poenâ aliquâ plectatur reus, cujus peccatum facto examine manet dubium. Quæ omnia ulteriori indagini Lectoris relinquas, communem sententiam pro praxi amplector & consulo: eo magis, quod etsi opposita Doctrina non sit hactenus per Decreta Ecclesiæ in *Luthero* reprobata, *Luthero* tamen sit, & ab *Eckio* supra, & l. 3. de Poenit. c. 11. *Rossensi* contra art. *Luthero*, *Bellarmino* l. 3. de Poenit. c. 1. graviter improbetur.

Adverte, peccata dubia esse confitenda sub dubio: nam oportet peccata explicare, prout sunt in conscientia. Idem est cum proportionem, quando poenitens est certus de mortali commissio, dubitat tamen de specie aut de certa circumstantia speciem mutante: debet enim explicare sicut novit, dicendo v. g. habui desiderium inhonestum circa personam alterius sexus, & dubito, utrum fuerit circa conjugatam. Habitâ tamen postea certitudine, convenit ipsum explicare ut certum, quod expresserat ut dubium. Immo juxta plerosque ad hoc obligatur, sicut per se loquendo obligabatur facere in principio, solumque excusabatur per accidens ratione ignorantie: quâ proinde cessante, redire seu adesse videtur prima obligatio, ut in peccatis oblitis.

Hoc tamen, suppositâ præsertim obligatione confitendi peccata dubia, patitur non modicam difficultatem. Nam juxta doctrinam valde communiter receptam confessus se decies plus minus v. g. pejerasse, non tenetur amplius confiteri, etsi postea recordetur certo se id fecisse undecies aut duodecies; & tamen expresserat solum sub dubio has duas vices, immo & ipsam decimam vicem, non aliter quam si de unico v. g. perjurio tamquam de dubio se accusasset. Deinde talis verè est confessus peccata ista quoad speciem, numerum & circumstantias, prout tunc erant in memoria, estque ab iisdem directè absolutus. Certitudo autem non est circumstantia se tenens ex parte objecti & peccati, sed ex parte cognitionis, quæ proinde etsi dubia non impedit, quò minus totum peccatum sit integrè in confessione manifestatum, secus quam dum non manifestatur circumstantia moraliter diversificans peccatum. Quamvis etiam, si ab initio poenitens fuisset certus de peccato, non rectè illud expressisset tamquam dubium; utpote cum mendacio pernicioso decipiens. Confessarium in materia gravi hujus tribunalis. Confirmatur ex eo, quod dubius de voto aut censurâ, si petat & obtineat absolutionem ad cautelam seu sub

49.
Dubia sunt
sub dubio
confitenda,

Et cessante
dubio con-
venit ea ex-
primi ut
certa.
Immo juxta
receptam
doctrinam
oportet.

50.
Qua tamen
non levis
patitur dif-
ficultas.

conditione, non debeat postea habitâ certitudine iterum petere absolutionem.

Ob hæc & similia varii viri docti consulti à Lugo (ut ipse refert d. 16. sect. 2. num. 92.) & inter hos Nicolaus Richardus Magister sacri Palatii probabile judicarunt, peccatum confessum ut dubium, non debere habitâ certitudine exprimi ut certum: quâvis ipse Lugo nolit in hoc puncto aliquid definire, sed securiorem partem consequi. Post ipsum tamen Thomas Tamburinus l. 2. de Confess. c. 1. §. 4. n. 24. hoc ipsum tamquam probabilissimum asserit, & absolute tradit Arriaga d. 31. sect. 6. nec planè apparet, quomodo id non rectè sequatur ex altera adeo receptâ sententiâ. Quare vel utrumque est asserendum, vel sanè utrumque negandum. Quod postremum incunctanter facit Dicastillo disp. 9. dub. 2. §. 4. existimans peccatum dubie comprehensum sub particulis, *plus, minus*, debere habitâ certitudine exprimi ut certum, uti alia confessa sub dubio. Qualiter pihilominus modus iste explicandi numerum practicè serviat quieti animarum, dictum est *quest. 2. num. 123.*

Advertendum præterea quoad confessionem peccatorum dubiorum non esse rigorosè procedendum cum scrupulosis, qui etiam in manifestè licitis dubitant, an peccaverint: sed his suadendum est, ut omnia dubia contemnunt, prout Doctores communiter notant. Vide dicta in simili n. 41. ubi de scrupulosis dubitantibus circa præteritas confessiones actum est.

QUESTIO V.

Quibus Casibus licita sit Confessio non integra materialiter?

CERTO constat apud omnes Christum ita requisivisse integram omnium mortalium confessionem, ut tamen ipsa frequenter possit esse valida & salutaris, etsi aliqua non exprimantur, non solum quando diligenter cogitanti nos occurrunt, sed etiam quando, etsi occurrant, tamen adest justa causa (qualis est notabile incommodum confessioni extrinsecum) hinc & nunc non exprimendi, remanente equidem obligatione postmodum omnia confitendi. Hoc enim congruebat suavi Dei providentiæ, nostræque imbecillitati, ac ipsius remedii commoditati. Deinde excusatur poenitens, quando peccatum obliviscitur; consequenter etiam quando aliunde confiteri non potest. Quinimmo excusatur oblivio, quatenus est quædam impotentia. Ad oblivionem autem revocatur probabilis credulitas de confessione factâ, vel quod non sit mortale; aut etiam error invincibilis, quo creditur esse justam causam non confitendi hinc & nunc, aut nescitur talem integritatem

requiri ad valorem. Immo in casu quo damnum animæ, sigillum, vel simile quiddam obstat, cui ipse poenitens præjudicare nequeat, non solum potest, sed etiam tenetur non integrè confiteri. Secus est, quando poenitens potest juri suo cedere; ut potest per se in damnis propriis temporalibus.

Notant tamen Doctores, non posse plus reticere, quàm sit necesse. Unde si notabile incommodum tantum subest in expressione certi peccati, debent exprimi reliqua; si solum locum habeat in peccato externo, debet exprimi internum, & sic de ceteris. Quando etiam potest confessio sine isto incommodo integrè fieri apud alium Confessarium, non potest apud priorem dimidiari. Quare debet quoque confessio tantisper differri, ut integrè apud alterum fiat, si commode differri possit. Non censetur autem id commodum, quando præceptum annuæ confessionis instat, aut necessitas communicandi vel celebrandi, aut quando sine nota non potest differri, aut denique quando ipsa dilatio esset nimia, quod prudenti judicio definiendum. Ut proinde loco regulæ hæsit prudens judicium; prout cum ceteris tradit Suarez determinans tamen per modum exempli dilationem per diem aut biduum non esse nimiam. At vero Lugo d. 16. sect. 7. n. 416. censet dilationem ultra biduum saltem esse nimiam in obstricto peccato mortali non confesso, & ne quidem indirectè absoluto; sed in eo qui novit se habere peccatum in confessione obstrictum & indirectè absolutum: nimiam quoque esse dilationem in Sa. c. d. o. t. e. afflueto quotidie celebrare, cui certè (inquit) grave esset per triduum à Sacrificio abstinere.

Primus casus, quo licet mutilare confessionem, est, quando subest impotentia physica, sive ex parte poenitentis, qui non potest omnia exprimere, v. g. ob instantem mortem, defectum usus rationis, defectum loquelæ &c. sive ex parte Confessarii, si non adsit nisi surdus, idiomaticè ignarus, nec possit aliis signis plura percipere: sive ex parte aliorum v. g. si plurimè sint in naufragio, incendio, aliove exitio imminenti, in quo non possunt singuli integrè confiteri: sive quovis alio modo occurrat talis impotentia. Quando tamen poenitens non potest confiteri omnia, debet incipere à mortalibus, & quidem juxta Nonnullos, (quod tamen non videtur necessarium) à graviorebus.

Secundus, quando est impotentia moralis seu nimia difficultas. Ut si non possit confiteri, nisi coram aliis vel alio, aut non nisi per interpretem: aut si prudenter sibi timeat ex alicujus peccati confessione grave damnum, sive corporale, sive spirituale, v. g. grave odium & persecutionem Confessarii, subtractionem sustentationis, revocationem peccati à Confessario faciendam, aut sollicitationem vel pertractionem ab illo ad peccatum; vel si examini peccatorum

51.
O, quas
variis Recen-
siones cen-
sens hoc non
esse necessa-
rium.

52.
Circa du-
biorum con-
fessionem
qui proce-
dendum
cum scrupu-
lo.

53.
Ab integri-
tate mate-
riali excu-
sat notabile
incommo-
dum extrin-
secum,

Non minus
quàm obli-
vis, igno-
rantia &c.

rum diutius inhærendo timeat se iterum consensurum in peccatum. Ob quam causam potest poenitens non solum illa obiter examinare, sed & Confessarius interrogare: qui in peccatis carnis eorumque circumstantiis indagandis debet valde cautè procedere, tùm ne poenitentem doceat quod non novit, tùm ne illi sit occasio novi consensûs. Unde præstat sacerdotè minùs perscrutari peccatum poenitèntis intelligere, quàm illi vel sibi merum aliquod scandali periculum creare; ut rectè monet *Cotinck diss. 7. dub. 7. nam. 56.*

Simili modo excusatur poenitens, si ob gravitatem morbi, indispositionem capitis &c. non ferat longum examen, nec sine magna difficultate possit omnia explicare, etsi à Confessario adiutus.

Tertius casus est, si ipsi Confessario imminet aliquod notabile periculum, v. g. contagionis, nec possit poenitentem eminus audire, tunc enim paucis peccatis in specie auditis potest poenitentem de omnibus generaliter se accusantem absolvere. Idem est, si damnum notabile imminet alicui tertio, quod sit confessioni extrinsecum. Item si Confessarius non possit proprium suum peccatum exprimere, nisi detegendo peccatum in confessione cognitum cum auctore, non solum potest, sed etiam debet illud tacere, ratione sigilli; quod longè gravius obligat, quàm confessionis integritas. Ita *Scotus d. 21. q. 2. n. 21.* & alii communiter.

Quartus casus non improbabilius docetur à *Navarro, Præposito*, & aliis, quod dum poenitens non potest explicare suum peccatum, aut aliquam circumstantiam, quin inurat infamiam complici, possit subticere peccatum, sive ejus circumstantiam, prout fuerit necessarium ad servandam famam complicitis: cò quod lex de non infamando proximo sit naturalis, cui non videtur Christus derogasse per institutionem & mandatum confessionis, præsertim cum eam liceat multis aliis casibus mutilare. Nec fundatur quorundam exceptio, dicentium in mortis articulo, eoquæ solo confitendum esse peccatum cum detectione complicitis: nam quod extra illud articulum id fieri non deberet seu possit, id foret ob infamiationem proximi; quæ sanè etiam in mortis articulo non licet.

Nihilominus oppositum communius & in praxi receptius videtur: Et post *S. Bernardum* ad calcem *Formule honestæ Ritæ*, in ejusdem *materia Notabili Documentum*, docet *d. Tho. diss. 16. q. 3. a. 2. quasi inculc. 5. ad 5. Bonaventura d. 21. p. 2. a. 1. q. 3.* Probat: quia possum peccatum proximi revelare personæ secretæ etiam ad capiendum consilium utile, aut similem causam notabilis momenti: ergo etiam possum illud aperire Confessario ob commodum integræ confessionis, quod est magni momenti: & consequenter teneor; cum nihil sit quod excu-

set, nisi pretensa ab aliis obligatio complicitem non infamandi. Deinde sicut infamia poenitentis ipsum non excusat, sic nec infamia complicitis: cum utraque velut per se ac æquè intrinsecè sequatur ex integritate confessionis; quam proinde Christus præcipiendo censetur voluisse etiam observari in dicto casu. Aliud est de incommodis confessioni magis extrinsecis, & ex ea per accidens tantum sequentibus. Cavendum tamen, tùm poenitenti, tùm Confessario, ut peccatum complicitis non aliter aperiat, quàm quatenus ad integritatem confessionis, vel ad consilium, quo poenitens debet juvari, est necessarium. Quod autem de complice dictum est, ob eandem rationem dici debet de non complice, quando ad integritatem confessionis est necessarium explicare defectum illius, ut si v. g. quis percusserit publicè existimatum laicum, quem percutiens secretò novit esse religiosum apostatam. Ita *Richardus, Sotus* & alii plures.

Dices: si Sacerdos vel uni diceret peccatum complicitis, possem tacere: ergo etsi sciret solus sacerdos. Resp. Neg. Conf. Nam etiam si Sacerdos vel uni diceret proprium poenitentis peccatum, non deberet hic tali confiteri peccatum istud; & tamen debet, etsi sciat ipse Sacerdos. Disparitas generalis est, quod incommodum prius sit extrinsecum confessioni, sive non oriatur præcisè ex integra peccati expressione, sed per accidens ex malitia Confessarii: at posterius oritur intrinsecè & per se ex ipsa expressione integri peccati; supposito quod complex sit poenitenti notus: sicut supposito quod poenitens sit Confessario notus, sequitur idem contra poenitentem; qui tamen dum nequit ignotum accedere, non excusatur ab integritate.

Quintus casus est, quando habens casus reservatos occurrente necessitate confitetur ei qui non potest directè à reservatis absolvere. Putat quidem plurimi Doctores tali casu confitenda etiam esse reservata, à quibus poenitens est indirectè absolvendus. Estque saluberrimum consilium, & per accidens subinde ex conditione poenitentis necessarium, aperire statum suum etiam de reservatis, si exinde foret absolute indignus, aut in re necessaria instruendus. Nihilominus per se loquendo posse confiteri sola non reservata, est valde probabile, & cum *Alensi* docent varii Recentiores: tum quia inferior Confessarius quoad casus reservatos non est legitimus iudex: tùm quia confessio eorum non foret sacramentalis, uti nec absolutio; alioquin ab eis poenitens absolveretur directè. Nec obligatur per se loquendo poenitens suum integrum statum aperire, sed quoad illa solum, à quibus potest absolvi: de aliis autem obligationibus ex peccatis reservatis resultantibus potest sufficienter

Qua causa tela adhibenda,

60.

Cur minus excusat notitia complicitis apud Sacerdotem, quàm apud poenitentem,

61.

Confitens in necessitate non habens potestatem in reservatis, hæc confitendo simul exprimit,

Sed per se loquendo non tenetur.

cienter esse instructus, & satisfacere paratus.

62.
Magis poenitensium concursus non excusat confessarium à negligētia integritate.

Pro fine notandum est contra Nonnullos, magnum concursum poenitentium se pro confessione, non esse iustam causam dimidiandi confessionem; nec esse liberum Confessario confitentes ita urgere ad expediendum, ut non sinat eos detegere integrè suam conscientiam, vel ut omittat iuvare interrogationibus necessariis. Ratio est; quia integritas confessionis est de præcepto Christi, ut exprimit Tridentinum; à quo præcepto concursus poenitentium non excusat, nisi sit conjunctus cum gravi necessitate. Concursus itaque poenitentium præcisè spectatus ad hoc dumtaxat sufficit, ut Confessarius consultò tunc sit potissimum sollicitus de mortalibus, aut gravioribus venialibus.

QUESTIO VI.

An & Qualiter moribundus possit absolvi qui nullum peccatum in particulari potuit confiteri?

63.
Moribundus, qui solùm nunc aliove signo Confessario poenitentiam seu desiderium confitendi ostendit, eorū est absolvendus.

DICO I. Ut moribundus possit, adeoque debeat absolvi, sufficit confessio, quamvis generalissimo modo fiat, quando plus haberi nequit. Unde si adveniente Confessario non possit amplius loqui, vel aliquod peccatum in particulari exprimere, sed tantum exprimit aliquid in genere, vel solum ostendit signa poenitentiae de peccatis in communi, sive desiderium confitendi, est absolvendus. Ita communiter Doctores hoc tempore contra Navarrum, Sorum, Canum & quosdam alios. Nec apparet, quomodo negari possit, postquam Paulus V. hanc doctrinam expressit in Rituali Romano à se approbato Tit. de Sacram. Pen. ubi dicitur. Si inter confitendum, vel etiam antequam incipias confiteri, vox & loquela agro deficiat, nuntius & signis conetur sacerdos, quoad suscipi poterit, peccata poenitentis cognoscere; quibus utcumque vel in genere vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium, sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendus est. Idem à fortiori constat ex aliis auctoritatibus seq. Conclus. allegandis.

Iuxta Rit. anale Romanum.

64.
Probatur ratione Theologica & simul occurritur objectionibus.

Ratio Conclusionis est: quia poenitens per talem confessionem præbet veram materiam, scilicet dolorosam sui ipsius accusationem de peccatis: ex qua sacerdoti innotescit status poenitentis, quod scilicet peccaverit, & de peccatis doceat, ac se accuset: neque amplius hic & nunc haberi potest, adeoque nec debet, quamvis indubiè extra necessitatem deberent peccata mortalia, & quidem omnia exprimi in speciali, juxta Trid. sess. 14. c. 5. Quod tamen ad hanc necessitatem non est extendendum, in qua etiam juxta alios certum est sufficere, quod expri-

matur vel unicum mortale, immò etiam unicum veniale determinatum, si aliud haberi non possit; & tamen inde non innotescit perfectè Confessario status poenitentis. Neque est necesse, ut ex confessione innotescat judici aliquod peccatum, quod antea non noverat: cum nil referret, etsi antecederet omnia in particulari scivisset. Sufficit itaque, ut peccatum in genere vel in specie innotescat Confessario judicialiter, scilicet per accusationem: sufficit (inquam) ut iudex cognoscat poenitentem dolere, & accusare se de peccatis, esto antecederet notis.

Si autem quærat, super quid tunc cadat absolutio? Responderi potest, directè cadere super peccatum in communi, indirectè super rationes particulares singulorum peccatorum. Ita passim Doctores. Nisi quis malit dicere cum Poncio disp. 46. n. 93. absolutionem cadere directè super omnia peccata in particulari, de quibus poenitens doluit, & generatim se accusat; ut si ad mentem redeat, sit adhuc obligatus ex indelitato præcepto Christi mortalia in particulari integrè confiteri.

Adverte, signa veræ poenitentiae in moribundis, quando aliud non constat, præsumi esse edita in ordine ad claves sive absolutionem sacramentalem, ut monet Layman & alii; etiamsi infirmus fortè non sciat sacerdotem sibi esse præsentem. Quando autem dubium est, an signa doloris oriuntur ex angustia morbi, an ex vera interiori poenitentia, danda est equidem absolutio, saltem sub conditione: sicut quotiescumque in tali periculo contingit esse dubium circa sufficientiam materiæ vel capacitatem subiecti.

Petes: An qui non habet materiam necessariam, sufficienter etiam extra necessitatem confiteatur accusando se de omnibus peccatis in genere, aut de venialibus in communi? Resp. videri omnino quoddam: quia peccata venialia in sua specie non sunt materia necessaria confessionis: aliud autem talis confessio est dolorosa de peccatis accusatio, ut ex dictis in Conclusionibus patet. Quod enim extra necessitatem hoc non valeat in moribundis peccata mortalia, est, qui debent illa exprimi quoad speciem & numerum, quantum fieri potest. Non est tamen hoc facile practicandum, tum quia obstat usus communis, tum quia diversi censent id non licere, etsi ego non videam ullum solidum fundamentum. Potest proinde generalis clausula, quæ poenitentes sub huius confessionis se accusant de omnibus peccatis, ad hoc servire, ut si forte ferius dolor se non extendat ad levia & quotidiana, quæ poenitens jugiter ac velut ex quadam consuetudine confitetur, nihilominus valida sit absolutio, si adsit dolor aliquis de peccatis se extendens saltem

ad gravia aliquando commissâ, in quibus etiam verificatur ista clausula.

DICO II. Potest, adeoque debet absolvi moribundus, si coram aliis signa poenitentiae dederit, sive desiderium confitendi ostenderit in absentia Confessarii, etsi eo adveniente nullum amplius signum possit exhibere. Hanc Conclusionem non solum negant ii, qui præcedentem, sed insuper plures alii, quorum nonnulli eò temeritatis sunt progreffi, ut illum non censuerint probabilem. Nihilominus eam tenent præcipui Doctores, tam numero, quam auctoritate, etiam post decretum Clementis VIII. de quo infra; immo juxta Pontificum sup. n. 96. temerè jam contrarium docetur ob auctoritatem Ritualis Romani: quâ salvâ (uti salvâ Me debet) planè ignoro, quomodo contrarium sustineri queat.

Probatur Conclusio ex dicto Rituali Pauli V. in quo casus Conclusionis videtur in terminis expressus; dum in eodicitur: *Etiâsi confitendi desiderium per alios ostenderit, absolvendus est.* Quod clariùs adhuc expressum erat in Ritualibus Romanis antiquis, unde novum fuit desumptum. Absurda autem est responsio (quam clarissimè expiit ipse contextus) quorundam dicentium irrepsisse errorem, & ponendum fuisse: *Absolvendus non est.* Alii errorem in Revisores Ritualis referebant. Nec dicere verebantur nonnulli Paulum V. tamquam hominem privatum errasse contra decretum Clementis VIII. Sed ex Bullâ Rituali præfixâ clarè patet Paulum V. auctoritate Pontificiâ illud Rituale totî Ecclesiæ observandum proponere, velut in quo contineantur recepti & approbati Ecclesiæ Catholice ritus, ad cujus proinde præscriptum tamquam ad publicam & obsequatam normam sua ministeria Sacerdotes peragerent, unoque ac fidelis ductu inoffenso pede ambulerent cum consensu; ut loquitur Pontifex: sicut antea Pius V. Breviarium, & Clemens VIII. Pontificale Romanum simili auctoritate ediderant. Unde Congregatio sanctæ Inquisitionis coram Pontifice anno 1621. die 2. Decembris decrevit. Rituale esse observandum uti jacet, nec in aliquo adversari Decreto Clementis.

Huc accedunt decreta Conciliorum vel Pontificum: quæ alii frustra ceantur eludere, ut fusè expendit Vasquez, & alii Recentiores. Sufficit ipsa verborum claritas, & sensus obviùs. Et Rituali Romano per omnia consonus. Arauscanum l. c. 11. ait: *Subito obmutescens, prout statutum est, baptizari aut poenitentiam accipere potest, si voluntatis præterita testimonium aliorum verbis habet, aut præsentis in suo nutu.* Simili modo loquitur Carthagenense III. can. 34. & Carthagenense IV. can. 63. (aliàs 76.) & refertur cap. Is qui 26. q. 6. ait: *Is qui poenitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus venit, oppressus infirmi-*

tate obmutuerit detest testimonium qui eum audierunt, & accipiat poenitentiam, & si continuò prædictus moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. Leo Papa Epist. 91. ad Theodorum postquam egisset de necessitate confessionis & absolutionis ad recuperandam gratiam, & periculo illorum qui usq; ad ultimum vitæ confessionem differunt, subdit nihilominus etiam talibus tunc non esse negandum hoc remedium, si amisso vocis officio per iudicium integri sensus querere comprobentur. Deinde subiungit: *Quòd si aliqua vi aegritudinis ita fuerint aggravati, ut quod paulo ante poscebant, sub præsentia sacerdotis significare non valeant, testimonia eis fidelium circumstantium prodesse debeant, ut simul & poenitentia & reconciliationis beneficium consequantur.* Nec dissimilia habet Eusebius Papa apud Burcardum in suo decreto l. 18. c. 11.

Ex quibus satis patet absolutionem tali casu non solum posse, sed etiam debere impendi: tum quia hoc præscribunt citatæ auctoritates: tum quia succurrendum est proximo in necessitate, etiam si remedium non foret omnino certum, quando certius haberi non potest. Et quàmvis aliqui censcant absolutionem esset danda sub conditione: hoc tamen Plures negant, & merito: eò quòd auctoritates loquantur absolute. Nisi tamen esset speciale dubium de interna dispositione poenitentis. Quod etiam in similibus casibus, quibus de illa dubitatur, est observandum, ut tunc detur absolutio sub conditione.

Non requiritur autem certus numerus aut qualitas testium, sed sufficit unus, quicumque sit, etiam mediatus, cui credi possit: non enim agitur de præiudicio tertii, sed solum de spiritali salute infirmi. Dum tamen adesset specialis ratio dubitandi de veritate testimonii, posset dari absolutio sub conditione.

Immo Averſa q. 10. sect. 18. idem censet faciendum, etsi nullus testis adsit, si dubitari possit, an fortè infirmus aliquod signum dederit nemine vidente vel audiente. Pro quo erit locus dubitandi juxta ipsum, quandoque non constat oppositum. Contraformiter noster Marchant To. 1. Tract. 4. tit. 4. q. 3. dub. 7. etsi conclusionem tertiam subiungendam neget, censet tamen poenitentem ita obmutescentem & operatione sensuum orbatum, ut nullum appareat signum poenitentiae aut desideratae confessionis, sub conditione absolvendum esse. Etsi namque in tali peccatore sic oppresso nullum mihi signum appareat, quod materiam confessionis faciat mihi sensibilibiter præsentem in ordine ad absolutionem, nec mihi proinde certò constet peccatorem sic obmutescentem de peccatis aut salute cogitare; immo nec appareat eum ratione uti; potest tamen fieri, ut non tantum intus de peccatis doleat, confiterique desideret, sed etiam aliqua

70.
Ex quibus
patet esse
obligationē
tali casu
impedendi
absolutionē.

Quæ an
danda sub
conditione.

Sufficit de
fidei sensu
poenitentia
sensu uni-
cui etiam
mediatus.

71.
Immo etsi
nullus testis
adsit, ab-
solvendus
est ager sub
conditione
juxta A-
verſa, Mar-
chant &
Ioannem
Ponticum.

aliqua signa edat per se sensibilia, etsi mihi incognita, inquit *Marchant supra*, quem vide.

His accedit *Joannes Pontius d. 46. n. 95.* ubi non solum de iustis, sed etiam de illis qui antè sceleratè vixerunt (quales etiam solent in periculo vitæ dolere & petere confessionem) ait, se non videre, cur non possit dari utrique absolutio sub conditione: cum in hoc nihil mali sit, & non sit evidens, nec certum de fide, quod non possit prodesse. Accusatio verò talis poenitentis iuxta ipsum potest sensibilibus cognosci seu conjici ex eo, quod soleant poenitentes cujusvis conditionis in periculo mortis petere confessionem, cum possunt id facere: est autem verisimilius, inquit, quod talis poenitens idem faciat internè, aut fecerit antè.

Dices: *Clemens VIII.* damnavit confessionem factam absenti, & absolutionem datam ab absente, idque in quovis casu: confessio autem in casu Conclusionis videtur facta absenti. Ad hoc decretum diversimode diversi Doctores respondent. Itaque,

72.
Obijciunt
Decretum
Clementis
VIII. quo
damnatur
confessio fa-
cta absenti.
Responsio
Suarez non
subsistit.

Respondet I. *Suarez* & quidam alii, Pontificem damnare utrumque copulativum, non divisivè: quod scilicet non liceat confiteri absenti, & simul ab absente absolvi. Verum inde sequeretur salvo decreto Pontificis absolutionem posse dari absenti, modo confessio fuerit facta in præsentia. Unde hanc interpretationem improbavit ipse *Clemens VIII.* Et postea *Paulus V.* est quæ iussu Pontificis Sectio, in qua dicta interpretatio continebatur, expuncta. Nihilominus *Moya Tract. 3. de Sacram. Poenit. disp. 6. §. 2. n. 11.* inherens interpretationi *Suarez*, varios pro ea congerit etiam Recentiores; sed eam sic modificando, ut in re non, aut vix differat à nostra, quam quinto loco subiungemus. Dicit itaque Pontificem non damnasse propositionem in sensu divisivo, utramque ejus partem determinatè attingente, sed in copulativo propter absolutionem absentis. Expunctionem autem factam alio planè motivo: quo per lapsum temporis cessante, Expositio prima *Suarez* invaluerit, ac in novis editionibus sit restituta. Volebat nimirum Pontifex (omissis aliis motivis, quæ refert) reprimere temeritatem quorundam, inde satagentium à censura eximere opinionem quorundam asserentium, in necessitate posse dari absolutionem absenti, qui in præsentia fuerat confessus, utique contra mentem Pontificis absolute damnantis omni casu absolutionem absenti dandam; quam pro omni casu improbat ipse *Suarez*. Quo satis innotescente, eadem expositio cum plausu recepta fuit, & in communem utilitatem ejus operibus restituta. Ita *Moya*.

73.
Responsio

Respondet II. *Vasquez* cum aliis confessionem in casu Conclusionis fieri præsen-

ti sacerdoti per circumstantes vel infirmos interpretes, in cujus præsentia testificantur illius desiderium. Sed neque hæc responsio videtur satisfacere: quia omnino dicendum apparet moribundum, qui nemine sciente peccata sua scripto indicasset sacerdoti absenti, posse ab eo superveniente absolvi. Deinde posset mittere aliquem, qui significet Pastori infirmum velle confiteri, & cum Pastore non redeat: quo tamen casu est absolvendus; quidquid isti Auctores velint. Non enim videtur referre; quod cum infirmus jam sit nullatenus sui compos, testis de illis petitione deponat in ejusdem præsentia, vel solum sacerdoti in via reperto. Auctoritates etiam citatæ simpliciter docent standum esse testimonio aliorum, ut sint nimirum qui fidem præbeant; ad quod non pertinet, ut id fiat in præsentia ægroti: prout clarius apparet in Baptismo, de quo Veteres Auctoritates periformiter loquuntur, immo de quo & poenitentia eandem assunt estimationem. Vocatur autem à *Leone Papæ* testimonium circumstantium, sive quia id est ordinarium, sive quia circumstantibus, quando infirmus signum dabat. Accedit, quod communi judicio testes illi non existiment se, aut ab aliis existimentur interpretes moribundi quoad præsentem confessionem, sed solum testes voluntatis præteritæ, ut etiam colligitur ex *Leone Papa*, & *Aranusano*. Unde ante decretum *Clementis* censebatur in tali casu à Doctoribus communiter confessio fieri absenti. Ipseque *Clemens* declaravit Cardinali *Bellarmino* nec non *Petro Lombardo* Archiepiscopo *Armachano* se non intendisse suo decreto hunc casum comprehendere: quæ declaratio fuisse utique impertinens, si Pontifex putasset confessionem talem non fieri absenti.

Respondet III. *Dicastillo d. 9. dub. 9. n. 807. & segg.* & rursum *n. 839. & segg.* valore quidem confitendi desiderium nunciatum Sacerdoti absenti, etsi testimonium non detur in præsentia infirmi, tamen confessionem vere tunc non fieri absenti juxta intentum *Clementis* agentis de Confessione ordinario modo, & quidè non ordinatà ad Confessarium ut adit: hic autem est casus confessionis extraordinariæ, & quidem ordinatæ ad Sacerdotem, ut sit præsens (hunc enim sibi præsentem infirmus desiderat) ipsaq; confessio præterita adhuc moraliter perseverat in poenitente, dum Sacerdos jam præsens est; in quo proinde etiam tunc manet notitia, quam infirmus præsens eidem absenti, sed desiderato præsentem per alium dederat: siq; tunc incipit esse notitia de poenitentia ægroti præsentis. Sed hæc responsio videtur longè quærita, nec à *Clemente VIII.* intenta: cujus sanè tempore erat apprehensio & sensus communis talem confessionem maxime fieri absenti.

absenti, nec Pontifex respondet eam non repugnare suo decreto hoc praetextu quod fiat praesenti, sed se non intendisse hunc casum ea parte decreti, quae de Confessione agit, comprehendere. Deinde juxta hanc explicationem nulla confessio fieret absenti, nisi quae fieret simul ex intentione obtinentis absolutionem ab absente: alias enim poenitens confitebitur in eadem voluntate permanere, notitiaque Sacerdoti absenti data perseverare, dum jans poenitenti adest. Praeterea si Pontifex solum damnat confessionem, quae (ut loquitur *Dicastillo* n. 807.) ex voluntate confitentis sit absenti tamquam absenti, non erit contra decretum Pontificis, etiam extra necessitatem confiteri absenti desiderato praesenti, a quo praesentia postea absolvatur.

Respondet IV. *Lugo & Pontius, sup. n. 96.* Pontificem agere de Confessione strictè dicta, qualis est peccatorum in speciali; non autem de confessione latè dicta, qualis est petitio Confessarii. Sed non subsistit: nam posset poenitens circumstantibus explicare sua peccata in speciali per eundem explicanda Sacerdoti adventuro, nec tamen ideo minus, immo potius poterit absolvi. Quod verò Auctoritates asserunt, sufficere, quod infirmis ostenderit confitendi desiderium, intelligitur dictum ampliativè, q. d. etiam si illud tantum ostenderit, est absolvendus. Estque ipsum tunc confessio seu accusatio proprie dicta, sed tacita seu implicita. Dicitur autem desiderium seu petitio confessionis, tum quia hoc modo solet vocari, & in *Rituale Romano*, & ab ipsis infirmis absente Confessario: tum quia est desiderium confitendi peccata in specie, cujusmodi confessio per se est necessaria. Et hac ratione Archiepiscopus Armachanus in Epistola scripta ad P. *Coninck* appellat confessionem in voto. Quamvis alioquin sit vera judicialis & sacramentalis confessio: quae utique semper est necessaria. De cetero explicatio Armachani (qui non refert illam fuisse à Pontifice probatam) nos non stringit.

Quintò igitur Respondeo, etsi confessio ista fiat absenti, Pontificem tamen noluisse comprehendere suo decreto hunc casum, prout expressè ipsemet declaravit Cardinali Bellarmino, ac etiam Archiepiscopo Armachano, ut constat ex *Præposito* q. 4. dub. 3. & 5. *Coninck* & aliis. Itaque *Clemens* suo decreto prorsus voluit damnare simpliciter & pro omni casu, etiam extremæ necessitatis, confessionem & absolutionem inter absentes copulatim; similiter etiam absolutionem solam dandam ab absente, prout intellexerunt Doctores communiter: nam hoc erat præcipuum intentum Pontificis, & in absolutione præcipue attenditur vis & valor Sacramenti, & concurrunt ad hoc motiva specialia. Confessionem autem in

absentia damnare non voluit etiam seorsim, nisi extra casum necessitatis, ut ipsemet declarat, & satis colligitur ex aliis Ecclesiae decretis, quibus alioquin *Clemens* contrariaretur. Sive interim Confessio absenti facta per litteras aut per internuntium, extra hunc extremæ necessitatis casum, sit invalida ex natura rei seu ex institutione Christi, hocque declarat Pontifex per decretum citatum, sive tantum illicita (prout vult *Præpositus* & multi alii) propter hoc ipsum Decretum talem confessionem prohibens, ac universalis Ecclesiae usum, Canonibus consonantem.

Dico III. Absolvendus est moribundus, qui nec petiit confessionem, nec specialia signa doloris praesente aut absente confessario dare potuit, si vitam catholicè peregerit, praesertim per Missae & Sacramentorum frequentationem. Est contra plerumque Doctores, quorum aliqui censent Conclusionem esse improbabilem, inter quos graviter in eam inclinat est *Joannes Maldenus* Episcopus Antuerpiensis, signanter *Tract. de Sigillo confess. c. 15.* Qui tamen postea perentis Conclusionis fundamentis verè probabilem censuit, ut in publica Disputatione, quam habui Antuerpiae in nostro

Conventu, anno 1652. 5. Februarii testatus est immediatus illius Successor Illusterrimus Dominus *Gaspard Nemius*, postea Archiepiscopus Cameracensis, ante Episcopatum Doctor Duacensis, declarans similiter coram toto auditorio esse verè probabilem, & in praxi securam. Eamdem tenuit *Jacobus Janssenius*, teste *Lessio* q. 9. *Suppl. n. 20.* Et apertissime *Joannes Hesselius* in *explicat. Sacram. Poenit. c. 55.* Eamdem docuerunt *P. Sarsing*, & multi alii Theologi doctissimi in Belgio, & sæpius defenderunt publice in hac Academia Patres Societatis, signanter Doctissimus *Pr. Ludovicus de Schildere* in *Synopsi de Sacram. c. 5. §. 59.* Eamdem Opinionem docuerunt *Homobonus*, *Mollesius*, *Caramuel*, & plures alii non infimæ notæ, & longè plures hic & alibi practitant: & aliis civitatis probabilem censet *Diana* P. 3. *Tract. 3. de Absol. moribundi, Resol. 8.* Immo practicata dicitur ab ipso *Clemente VIII.* ut refert *Diana* *sup.* Eamdem approbavit & observari præcepit *Alexander Ludovisus* Archiepiscopus Bononiensis (qui postea fuit summus Pontifex, dictus *Gregorius XV.*) in *Memoriali Confessariorum edito Bononiæ cap. 1. de forma Sacram. Poenit.* Et probat auctoritate *Sacerdotalis Romani*, in

quo ex S. Antonino idem præscribitur his verbis: *Infirmus, qui acquisit loquelam vel usum rationis, si bene vivebat, quando non petierit Sacramenta, debet præsupponi contritus, & Sacerdos faciat absolutionem ab omni sententia & peccato.* Conformiter in *statutis synodalibus Ecclesie Lemovicensis impressis 1620. c. 21.* agendo de hypothese nostra, sic decernitur: *Poterit quoque idem applicari remedium ei, qui iudicio omni-*

77.
Moribundus qui Confessionem non petiit, absolvendus est, etsi aliud signum poenitentiae dare non potuit.

Probabilitas constat ex auctoritate gravissimorum Praesulum & Doctorum.

Item ex Sacramentali Romano.

ut ne sensuum usu statim captus est, non petat
pœnitentiā, nulloque signo contritionis edit, cum
violenā morbi iudicatur de repente & ex impro-
viso præventus & oppressus & christiane vixit,
ferrique potest iudicium ex actionibus vitæ & mori-
bus eum libenter pœnitentiæ Sacramentum peti-
tum fore, si tempus & morbi violentia permisissent:
licet in hoc casu nihil de absolutionis effectu promi-
tere possimus. Sed animarum salvandarum causā
nullum remedium omittere debemus, quod Deus
potestati nostræ commisit, Deum orantes, ut im-
mensā bonitate & misericordiā, quod deest ag-
torum dispositioni, suppleat, cetera inscrutabilibus
Dei iudiciis commendantes. Ita refert Morinus de
Administratione Sacramenti pœnitentiæ l. 10. c.
10. ubi eandem sententiam propugnat, uti
& Bosco de Sacram. pœnit. sect. 9. Conclus. 6.
Eandem sententiam fuisse propugnat Moya
supra quest. 4. texens syllabum plurimorum
Auctorum, inter quos noster Delgadillo, Pel-
lizarius, Alcatius de Velasco &c.

78.
Accedit a-
uctoris sa-
tis testi-
monium S.
Augustini.

Accedit satis clara auctoritas S. Augustini
lib. 1. de Adulteris coniugis c. ult. ubi, cum
docuisset catechumenum in adulterio vi-
ventem & subito oppressum infirmitate,
in qua nequeat significare internum dolo-
rem aut desiderium Baptismi, eundem esse
baptizandum; subdit: Quæ autem Baptismatis,
eadem reconciliationis est causa, si forte pœnitentem
finitæ vitæ periculum præoccupaverit: nec enim
ipsum ex hac vita sine arrha suæ pacis exire velle de-
bet Mater Ecclesiæ. Ubi Augustinum satis clarè
nostram docere Conclusionem non diffite-
tur Dicastillo disp. 3. de Sacramen. in gen. dub. 14.
n. 320. & fusiùs hic d. 9. dub. 9. n. 852. & seq.
et si ob communem sensum Ecclesiæ putet
n. 854. oppositam sententiam esse præse-
rendam. Sed hallucinatur in hoc, quod
communi sensu Ecclesiæ suam firmari opi-
nionem putet. Non rectè quoque verba
Augustini restringuntur seu detorquentur ad
pœnitentem publicum, qui cenfebatur in
numero petentium reconciliationem; ut
eum explicant Marchant & Hæzer. Nam
Augustini verba id non significant. Quin po-
tius agit de vivente in adulterio, qui intra
se pœnitens fortè jaceat, adeoque sit ad
summum in generali ordine pœnitentium,
in quo sunt omnes, qui quotidie veraciter
dicunt, Dimitte nobis debita nostra.

79.
Corollarium
notabile
pro praxi.

Ex quibus patet, spectatā solā auctori-
tate extrinsecā, omnino non posse negari,
quin Conclusio sit verè probabilis, ade-
que in necessitate ex obligatione charitatis
practicanda; cum tunc sit proximo succur-
rendum per remedium etiam tantum pro-
babile, immo etiam per merè dubium, quod
potest prodesse & non obesse. Quoad pra-
xim etiam ferè coincidunt Aversa, Mar-
chant & Poncius relati n. 71. et si alioquin
Conclusionem nostram sub terminis à no-
bis positīs non admittant.

80.
Smales

Probatur insuper Conclusio: quia in
necessitate desiderium confessionis seu peti-

tio confessarii sufficiens habet rationem
confessionis, dummodo per signum aliquod
innoteat: sicut autem tale signum esse
potest testimonium aliorum, ita etiam suffi-
cere videtur testimonium de vita catholice
acta, per quam sicut indicat se velle vitam
christiano more concludere, adeoque desi-
derare se in fine confessionem & absolutio-
nem à peccatis; sicut censetur petere extre-
mam Unctionem, quæ sapiens est Sacra-
mentum minus, necessarium: ergo mori-
bundus sensibus destitutus, de cuius volun-
tate aliud signum haberi nequit, est absol-
vendus, videlicet sub conditione, si sit capax,
non minus, quam debeat inungi. Unde etiā
in tali casu non deest confessio, scilicet ipsa
vita catholice acta, quæ est tacita petitio
absolutionis dandæ pro tali articulo. Ut in-
terim omittam Nonnullos existimare con-
fessionem non adeo necessariò requiri ad
valorem hujus Sacramenti (veluti cuius
tantum sit pars integralis, aut præviè requi-
sita) quin in tali necessitate possit sine ea
absolutio, adeoque Sacramentum subsiste-
re. Ad quam extremitatem tamen non est
opus recurrere. Confirmatur Conclusio ex
solutione objectionum. Itaque

Dices I. De Extrema Unctione est alia
ratio: nam ad illam solum requiritur qua-
dam intentio suscipiendi Sacramentum, sed
præterea requiritur in hoc Sacramento
confessio tamquam pars. Resp. ipsam inten-
tionem suscipiendi hoc Sacramentum exte-
rius expressam, per vitam Christianam si-
mul esse in tali articulo confessionem, ut
foret expressa petitio absolutionis, si ve Sa-
cramenti hujus: in necessitate autem sufficit
etiam tacita petitio, ut etiam alii sentiunt,
signanter Lugo, & ex illo Dicastillo disp. 9. n.
768. Et quia expressum & interpretatum
seu tacitum æquiparantur in moralibus.

Dices II. Infirmus vitam Christianam
non direxit tamquam signum petitionis seu
desiderii absolutionis. Resp. Neg. Asser-
tum dirigitur ab eo tamquam signum tacitum
seu interpretatum petitionis extremæ
Unctionis. Idque sufficit: nam parum re-
fert, an factis, an verbis significetur: an ex-
pressè, an tacitè. Immo multi etiam expres-
sè petierunt in vita, si ve tali modo sibi suc-
curri, si ve succurri omni modo possibili. Et
quidem id sufficeret pro collatione Baptis-
mi: Quæ autem baptismatis, eadem & reconcilia-
tionis est causa &c. ait Augustinus supra. Con-
formiter loquitur Carthaginense III. non
aliud ad hoc, quam ad Baptismi Sacramen-
tum exigens.

Dices III. Rituale Romanum prohibet ab-
solvi, qui nulla signa doloris dant. Resp. Ita
Rituale loquitur de sanis in peccato obli-
vatis, qui expressa signa dare possunt. Pe-
tet ex textu.

Instabis, requirit saltem, agens postea de
infirmis, signum doloris (utique distin-
ctum

etiam a vita christiane transacta) de quo testentur qui adstant: quod & requirunt alie auctoritates *conclus. præc.* allegatæ. Resp. 1. Neg. Aff. nam solum dicunt tunc dandam absolutionem, & quidem absolute, non negant, quod non possit dari saltem sub conditione, in casu nostro: expriment enim tantum id quod est certum. Sicut *Rituale Romanum Tit. de Sacram. Pœnit.* tradens in periculo mortis quemlibet Sacerdotem posse a quibuscumque censuris & peccatis absolvere, si approbatus desit confessarius, tradit hoc quod certum est, abstrahens ab eo quod est controversum, an scilicet etiam sine hac conditione possit id quilibet Sacerdos.

Nihilominus auctoritates dant satis intelligi, quod nos in præsentem dicimus: si enim sufficiat ostendisse per se vel per alios consistendi desiderium, utique perinde est, per quale signum: at vita orthodoxa est huiusmodi signum, siue ostendit sufficienter huiusmodi desiderium: adeoque conformpiter ad easdem auctoritates talis est absolvendus. Confirmatur: quia simile signum est sufficiens pro Baptismo, ergo similiter pro hoc Sacramento, de quo pariformiter est loquendum, & loquuntur prædictæ auctoritates. *Carthaginense III.* namque & *Africanum* subito obmutescunt quoad Baptismum & quoad Pœnitentiam expressè æquiparant.

Dices IV. Ad quid danda est absolutio, cum possit ei dari Unctio, certò valida & probabilius conferens attrito primam gratiam in tali casu? Resp. in primis, quia hoc non est certum, & ut, si unum non proffit, infirmus juvetur per aliud. Secundò, quia esto Unctio haberet hanc vim, tamen est Sacramentorum vivorum, & consequenter suscipi debet à constituto in statu gratiæ, per Sacramentum scilicet mortuorum: adeoque debet, si fieri potest, peccator in istum statum restitui prius per hoc Sacramentum. Tertiò, quia etsi esset iustus, tamen sicut adhuc desiderare censetur in tali casu Unctionem, sic & absolutionem; adeoque probabiliter validè dari potest, & per consequens debet.

Dices V. Non potest cum fundamento aliquid sciri de dispositione ejusmodi infirmi: ergo nequit ei impendi absolutio. Resp. Neg. Antec. sufficiens enim fundamentum est vita catholice acta: solent namq; Catholici quomodo dicere Orationem Dominicam, & petere veniam à Deo, simileque actus elicere, præsertim circa finem vitæ, nec sciri potest, an adeò subito oppressus sit, ut non potuerit elicere actum doloris de peccatis, quæ solent statim incidere periclitanti; nec etiam sciri potest, an desit interior usus rationis: in quo experientia docet nos sæpè falli, ut patet exemplo notabili, quod de se ipso narrat *Marchant supra*. Sanè etiam

in ordine ad Extremam Unctionem præsumi debet dispositio in suscipiente; & tamen hanc in huiusmodi infirmo præsumit Ecclesia: quid ni ergo similiter in ordine ad absolutionem? in ordine ad quam proinde præsumit illam ipse quoque *Augustinus supra* agens de adulteris: quod scilicet fortè intra se poenitentes jaceant. Dato autem, quod dispositio verè non subesset, irreverentiam, quæ Sacramento fieret, abstergit ipsa necessitas, atque etiam conditio absolutioni appositæ saltem per mentem.

Dices VI. Conclusio præmissa repugnat veteri usui Ecclesiæ. Resp. repugnare ad summum usui negativo, quia scilicet hoc olim non ita fuit practicum: est autem frequens circa huiusmodi variatio, ut quod in Ecclesia olim non fuerat discussum, postea discutiatur & usurpetur, veluti cū fundamento erutum ex aliis doctrinis Ecclesiasticis. Quàmvis falsum videatur generaliter loquendo, nusquam in Ecclesia fuisse id practicum: cum non solum præsentem, sed etiam superiori sæculo fuerint assertores nostræ conclusionis; immo eam satis apertè tradat *Augustinus*. Cujus proinde verbis *supra c. 26.* concludo. *Non solum incredibile est, nec in fine vitæ huius baptizari Catechumenum* (supple ex *c. 28.* aut reconciliari seu absolvi Catholicum) *velle: verum etiam si voluntas ejus incerta est, multò satius est nolenti dare, quàm volenti negare: ubi velit, an nolit, sic non apparet, ut tamen credibilis sit, eum si posset, velle se potius fuisse dicturum, ea Sacramenta percipere, sine quibus jam credidit non se oportere de corpore exire.*

QUESTIO VII.

An Confessio debeat fieri Ore, secreto & veraciter?

Dico I. Ex usu Ecclesiæ Confessio est facienda ore; quàm proinde *Florentinum in Decreto de Armenis* appellat, *Oris Confessionem*. Et quidem juxta Doctores communiter usus iste graviter obligat: de quo tamen non immeritò dubitat *Lugo*, & solum venialiter obligare indicat *Vilhelobos*, ut refert *Aversa q. 10. sect. 4. §.* Tertiò loquendo: ed quod fortè usus iste sit introductus aut frequentatus, non tam animo se graviter obligandi, quàm quia is est communis significandi modus & magis facilis.

Nec obstat, quod *Augustinus l. de vera & falsa pœnit. c. 10.* & refertur *c. Quam poenitet d. 1. de poenit.* omnino reprobet confessionem per scriptum. Nam Auctor operis (quem constat non esse *Augustinum*) solum vult non esse faciendam absenti per scriptum, vel aliquem nuntium. Verba sunt: *Præcipit enim dominus mundatis, ut ostenderent Ora Sacerdotibus, docens corporali præsentia confitenda*

confitenda esse peccata, non per nuntium, non per scriptum manifestanda. Dixit, Ora monstrat, & omnes, non unus pro omnibus &c.

87. *Saltem excusatur causa rationabilis.* Excusat saltem causa rationabilis confitentem scripto vel nutibus Sacerdoti praesenti; ut si v. g. poenitens sit mutus, vel ob morbum non valens amplius loqui. Item si addit notabilis in loquela, difficultas, aut in quorundam peccatorum expressione singularis pudor. Immo confiteretur absque ulla culpa, qui post peccata in charta descripta & porrecta sacerdoti, ac ab eo lecta, proprio ore diceret: Accuso me de his omnibus, quae in charta legisti; aut Confessario hoc interroganti responderet, quod sic. Sicut etiam qui scit peccata sua sacerdoti esse aliunde nota; aut confessus ei erat invalidè, satis confiteretur dicendo: Accuso me de iis peccatis quae nosti, aut quae in alia irrita confessione tibi exposui. Existimat tamen Lugo non esse permittendum, ut quis confiteatur anticipatè, dicendo: Accuso me de his, quae in charta leges. Sed nullam solidam, & in praxi considerabilem in hoc differentiam videt Poncius disp. 45. §. 48. Neque ego similiter: sed quod talis accusatio satis maneat moraliter etiam post lecta peccata; quidquid arguat Bosio hic sect. 7. Conclus. 3.

88. *An qui ne quis ore, tenentur scripto confiteri.* Sed quaeritur, an quis teneatur confiteri scripto, quando non potest voce. Negat Richardus, Scotus, Cajetanus, Navarrus & quidam alii. Et specialiter nonnulli id volunt, si sermo sit de obligatione praeccepti Ecclesiastici confessionis: secus autem dicendum esse, quando obligat praecceptum divinum; puta, in articulo mortis. Verum cum Doctoribus communius dicendum videtur, poenitentem, qui non potest confiteri ore, debere id facere, sive nutibus, sive etiam scripto: cum in hoc non appareat incommodum alicujus momenti, sive ex parte secreti, sive aliunde, cui non possit facile occurriri. Quamvis juxta supradicta non obligetur quis peccata scribere, ne excidant memoriâ; cum integritas confessionis non obliget ad hujusmodi anticipatam & extraordinariam diligentiam.

89. *Confessio auricularis sit est à Christo instituta, ut publica non sit vetita nec praecipua, immo neque praecipua ab Ecclesia.* Dico II. Confessio sacramentalis est secreta ex institutione Christi, non quia publicam ipse vetuit, sed quia non nisi secretam seu auricularem praecipit. Unde Confessio publica nec est praeccepta, nec prohibita, adeoque dum subest rationabilis causa v. g. major humiliatio poenitentis, aliorumque edificatio &c. est laudanda; quando autem subest aliquod inconveniens, dissuadenda. Alioquin per utramque confessionem aequaliter potest innotescere judici status poenitentis. Ita communiter Doctores, & satis colligitur ex Trid. sess. 14. c. 5. ubi etiam insinuat confessionem publicam non posse ab Ecclesia praecipui.

Nec obstat Scotus d. 17. n. 31. ibi enim non

vult Scotus confessio esse secretam esse de necessitate Sacramenti (ut ei male imponit Suarez, Vasquez & alii) sed neppinem ex institutione Christi obligari ad confessionem non secretam, ut etiam advertit Comm. disp. 6. dub. 2. Anfert enim Scotus supra, quod pluribus Sacerdotibus simul non est confitendum necessarium, seu ex vi praeccepti. Quod (inquit) si fiat, non est sacramentalis Confessio, qualis nempe est in praeccepto. Qui sensus patet: nam mox subdit: Maxime autem videtur, quod non sit confitendum per interpretem, quando timeatur ipsum non esse secretarium et nonum. Ubi aperte supponit id fieri posse, praesertim si interpretes sit idoneus secretarius.

Hinc quaeritur, an poenitens, qui aliter non potest, obligetur confiteri per interpretem? Resp. Neg. cum Scotus (sup. & propterea) aliis communiter. Non aliam enim confessionem praecipit Ecclesia, quam in qua poenitens solus peccata proprio sacerdoti confiteatur, ut dicitur cap. Omnis utriusque sexus, de Poenit. & remiss. Neque etiam alteris quam secretae confessionis, quae fit apud solum sacerdotem, divinum praecceptum agnoscit Trid. sess. 14. ubi etiam docet, id quod Christus praecipit, voluisse Ecclesiam in Concilio Lateranensi singulis annis impleri; sed Ecclesia non praecipit confessionem per interpretem, ergo neque Christus. Ratio est, quod onus hoc sit grave, confessioni extrinsecum: adeoque à confessione excusat. Sicut non teneretur confiteri peccatum, etiam in articulo mortis, quando scilicet illud à sacerdote etiam uni tantum recitandum.

Peccator tamen, qui de perfecta contritione non esset satis securus, obligaretur confiteri in articulo mortis per interpretem; non quidem ex praeccepto divino positivo confessionis (ut voluit Lugo) sed ex praeccepto propriae charitatis, ex qua similiter esset ad idem obligatus, etiamsi Christus confessionem non praecipisset, sed tantum consuluisset. Quamvis autem consultum esset tunc confiteri peccata integre, simpliciter tamen sufficeret confiteri unum mortale, aut etiam veniale. Vix equum est natum fieri, ut quis, etsi idiomatis ignarus, non posset absque interprete per scriptum vel putus explicare sacerdoti aliquod saltem peccatum in particulari: cum etiam id facere possint muti. Deinde quando id fieri non posset, sufficeret exprimere in genere desiderium absolutionis & statum peccatoris in communi: quod utique posset facere per nutus, & sine incommodo etiam per interpretem.

Dico III. Confessio debet esse verax, adeo ut mortaliter peccet, qui in ea negat aliquod mortale, quod hic & nunc tenetur confiteri. Idem est de eo, qui confitetur aliquod mortale, quod non fecit, nisi ex ignorantia. Secus si

est, si confiteatur veniale quod non fecit; excepto casu, quo illud est tota materia confessionis. Ita communiter Doctores.

Prima pars patet: quia voluntariè tacens in confessione mortale quod tenetur confiteri, peccat mortaliter; ergo multò magis, qui negat se illud fecisse. Si autem neget veniale à se commissum, aut mortale legitime confessum, vel non confessum quidem, sed à quo confitendo hic & nunc excusatur, tantum committit mendacium veniale; cum non pervertat notabiliter iudicium Confessarii, scilicet in materia hic & nunc necessaria. Immo si, neget cum æquivocatione rationabiliter adhibita, ne quidem erit culpa venialis, uti nec mendacium. Idem est de tempore ex quo quis est confessus, similibusve circumstantiis, dummodo absque occultatione alicujus peccati mortalis, vel conditionis & statûs pœnitentis ad iudicium debitum necessariò confitendi non fiat. Et hinc majori ratione excusatur à mortali, qui mentitur in confessione circa rem à illam non pertinentem.

Secunda pars probatur: quia confitens mortale quod non fecit, decipit iudicem in gravi & necessaria, ejusque iudicium pervertit. E contra verò, quia peccatum veniale non est materia necessaria, nec mutat notabiliter iudicium Confessarii, idcirco non peccat graviter, qui confitetur veniale quod non fecit: nisi illud foret tota materia confessionis: tunc enim defectu materiæ Sacramentum esset irritum; quod est grave. Et hinc patet etiam tertia pars Conclusionis; quæ negatur à Cajetano & paucis aliis. Pro quibus

Dices: qui cum hostiis triticeis non consecratis proponeret Sacerdoti unam non triticeam, super quam uti ceteras proponeret Sacerdos formam cum intentione consecrandi, peccat mortaliter: ergo similiter qui præbet pro materia absolutionis aliquod veniale, quod non est vera materia, sive quia non est commissum, sive quia non adest de illo dolor. Resp. I. Neg. Conf. quia consecrare etiam partialem materiam non consecrabilè semper est grave omnium iudicio; non sic absolvere partialiter à materia levi non subsistente, ut similiter judicant Doctores communiter. Disparitas verò à priori assignari potest, quod singulæ hostiæ sint singula Sacramenta, & tantum sit Sacramentum in parte minima, quantum in magna. Quare idem esset, si unicâ formâ absolverentur duo, quorum unus est indispositus: nam ibi etiam est duplex Sacramentum. Deinde disparitas est, quod in Eucharistia omnis materia sit gravis æqualiter; in confessione non, in qua veniale communi sensu æstimatur materia levis, & leviter faciens ad iudicium, adeoque & defectus in illa. In

confessione enim gravitas desumitur ex gravitate materiæ judicandæ, cum sit instar iudicii; cujus equidem substantia sacramentalis ob alterius materiæ appositionem censetur subsistere.

Responderi potest II. qui sic confitetur aliquod veniale, tantum petit absolutionem suæ personæ ab iis, à quibus hic & nunc absolubilis est; idque solum intendit ipse sacerdos in communi sua intentione, adeoque tunc ex intentione saltem tacita absolutio non cadit super veniale falsum v. g. nisi quatenus est absolubile; sicut super dubia cadere censetur. Si autem simili modo præbeatur materia non consecrabilis simul cum consecrabili, non committeretur sacrilegium ex parte consecrantis, qui solum intenderet consecrare materiam verè consecrabilem. Sicut etsi vino mixtum sit lac, mel, aliave substantia, consecrans non facit sacrilegium, quia tantum fertur intentio ipsius super contentum in calice, quod est verè consecrabile. Quare ex hac parte nec erit sacrilegium ex parte apponentis: nisi quatenus vel intenderet ut sacerdos determinatè etiam intenderet istam materiam consecrare, vel quatenus exponeret sacerdotem isti periculo; vel quatenus subesset periculum, quod sacerdos hostiam non triticeam proponeret adorandam, sumeret ad complendum sacrificium, aut eam communicanti distribueret, vel quatenus non consecratum facit misceri consecrato, vel quatenus ritum Ecclesiæ infringit.

Petēs: an confitens mortale quod non fecit, tamquam aliàs confessum, unâ cum geris peccatis, peccet mortaliter? Resp. *mortale* receptam sententiam docere quod sic: *sed* quod talis mentiatur circa materiam ex genere suo necessariam, etsi illam non præbeat ut talem in confessione præsentem. Non caret tamen hæc responsio difficultate, *peccet* *sed* quod generatim materia quatenus non necessaria videatur posse censi levis, atque ideo etiam levis ei sit imponenda pœnitentia, adeoque videatur posse censi perversio iudicii in materia levi. Quare etiam non peccat graviter confitens sine dolore mortale aliàs confessum, dummodo adsit dolor de aliis, quæ simul exprimuntur: & tamen non minus tunc subijcit illud mortale verè aliàs commissum iudicio, quam dum confitetur tamquam aliàs confessum, quod verè non commisit: cur ergo potius graviter peccet confitens mortale fictum, quam sine dolore? Propterea non auderet *Arriaga d. 31. n. 62. in fine* ita certò tale mendacium dicere esse mortale. Et ita absolute sentire videtur *Tannerus disp. 6. q. 7. dub. 2. n. 21.*

QUESTIO VIII.

De Præcepto Confessionis tam divino quàm Ecclesiastico.

97. *Ius divinum Confessionis omnes post Baptismum lapsos obligat ad confitendum mortalia, quæ exinde committunt.*

Sufficit, per se, quod in fieri simul & semel in periculo mortis.

98. *Non obstat nata, tunc intercedere multorum oblitio.*

Aut incapacitas subeundi gravem & condignam poenam.

99. *Sapius & citius, v. g. annuè confitens implet nihil.*

Dico I. Præceptum divinum obligat baptizatos in mortale lapsos, ut in vita sua confiteantur omnia & singula mortalia; cui satisfieri videtur, si id fiat semel & simul in articulo seu periculo mortis. Prima pars patet ex *Trid. sess. 14. c. 5.* Secunda pars est *D. Thomæ, Scoti, Durandi, Gabrielis, Conine, Lygo, Dicastillo &* plurimorum aliorum contra varios existimantes præceptum divinum confessionis obligare etiam per se extra illum articulum; scilicet ut à peccatore in mortale lapsō confessio non nimis diu differatur. Probatur: quia non potest amplius colligi ex verbis Legis divinæ, quàm quod in conclusione dictum est. Solum namque tenor præcepti divini exigit, ut peccator omnia mortalia confiteatur semel in vita; quod facit etiam is, qui in unica confessione ad vitam finem dilatata omnia simul confiteretur.

Nec obstat I. quod tunc non poterit peccator confiteri omnia, eò quod plerumque in juventute commissorum non recordabitur. Nam sufficit, ut confiteatur omnia, quæ tunc diligenti examine prævio memoriæ occurrunt: uti confiteri solent, qui tunc (quod est frequens) faciunt generalem totius vitæ confessionem. Christus namque plures non requisivit. Neque enim obligatur quis intra annum citius confiteri, eò quod si usque ad finem expectet, plurimum erit oblitus; ut fatentur Doctores communiter.

Non obstat II. quod non poterit tunc Sacerdos poenitentem obligare ad congruam poenitentiam. Nam sufficit, quod obliget ad possibilem pro statu præfenti, addendo saltem conditionatè implendam, si convalescat. Aliàs gravis peccator prævidens se infirmandum, teneretur idcirco confessionem prævenire, etsi annus ab ultima confessione, aut medius necdum esset elapsus. Sacerdos habet potestatem infligendi poenas, sed auditâ confessione. Confessio est instituta quoque in cautelam futurorum peccatorum; sed id verum est, etiam in nostra sententia, immo etsi confessio nunquàm obligaret, sed tantum esset utilis. Aliàs ob periculum oblivionis intra annum plurimum peccatorum non debet quis prævenire, ut pro obliviscendis alioquin imponatur satisfactio, adhibeantur remedia & cautela &c.

Non obstat III. quod *Trid. sess. 14. cap. 5.* doceat Ecclesiam solum præcipere, ut præceptum Christi semel in anno impleatur. Nam id non intelligitur, quasi aliàs præceptum Christi per se sæpius obliget: sed

cum debeat quisque ex præcepto Christi semel in vita confiteri omnia mortalia, ordinat Ecclesia, ut quoad pro tempore commissum, id fiat singulis annis. Unde etiam Ecclesia id non ordinasset, equidem is qui, g. peccaret singulis annis mortaliter, contemnendo singulis annis pro tunc commissum implet præceptum Christi. Sicut & implet, qui decies in anno peccans, toties ex libertate confitetur, etsi differre aliquando potuisset. Sic si parens in testamento committat filio, ut in vita mille aureos distribuat pauperibus, obligatur hic aliquando in vita, & potest usque ad finem differre; at equidem, si citius velit dare, dando implet præceptum patris, sive det totum simul, sive per partes.

Unde si quis annuè non confiteatur, non infringit præceptum Christi, sed Ecclesiæ, quæ id præcipit fieri. Tamen confitendo implet præceptum Christi: quia equidem debet aliquando confiteri peccata commissum, tempore scilicet indeterminato; tunc autem (quod generale aliis præceptis indeterminatis quoad tempus) si ex mea libertate tempus determinem, aut à superiore alio determinatum servem, impleo quoad ista peccata legem Christi de confitendo. Sicut si (quod liberum est) superior regularis mihi præciperet, ut matutinum legam vespere ante mediam noctem, ego differendo pecco quidem contra præceptum Superioris, non tamen contra præceptum Ecclesiæ, si legam post mediam noctem: & tamen si juxta præceptum Superioris anticipem, etiam impleo præceptum Ecclesiæ, uti etiam implem, si absque determinatione superioris id facerem.

Per accidens tamen quis obligatur jure divino juxta doctrinam communiorum confiteri peccatum sumpturus Eucharistiam, non quidem ex vi præcepti confessionis, sed ex vi communionis, quod obligat ad non communicandum commissio mortali sine præfata confessione. Similiter si absque confessione pateretur quis propinquum periculum lapsus; cui non possit aliis remediis subvenire, obligaretur confiteri, quatenus obligatur vitare novum peccatum. Hoc tamè moraliter non cōstringit: etsi enim confessio sit ad hoc promptissimum & omnino consulendum remedium; simpliciter tamen alia non desunt, præsertim interna poenitentia ac renovatio firmi propositi.

Dico II. Præceptum Ecclesiæ obligat quemlibet Christianum obstrictum peccato mortali, ut semel in anno confiteatur. Patet ex *cap. Omnis utriusque sexus, de Pœnit. & remiss.* ubi statuitur, ut omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata semel in anno fideliter confiteatur. Ex quo patet confessionem non tantum suaderi, aut indirectè præcipi, quatenus debet præmitti communioni sub-

dem præceptæ; sed etiam præcipi directe & per se. Idque etiam aperte docet *Tridentinum sup. in fine, & can. 8.* Comprehenduntur autem hæc lege etiam pueri qui peccarunt mortaliter, etsi necdum teneantur communicare, ut patet ex verbis textus, & exemplis aliarum legum, ac communi sensu Doctorum: quamvis Plerique censeant eos non concernere penam seu censuram transgressoribus imponendam. Item, si qui aliàs à communione excusentur, non ob id à confessione sunt excusati.

Dixi obstrictum peccato mortali: sicut enim venialia non obligantur confiteri præcepto Christi juxta *Trid. supra*, sic nec præcepto Ecclesiastico; cum per hoc solum determinetur, ut præceptum Christi impleatur semel in anno, juxta *Tridentinum ibid.* Et sanè cum in *Concilio Lateranensi* præcipiatur, ut quilibet confiteatur semel in anno omnia sua peccata, liquet Concilium loqui solum de mortalibus: cum certum sit, quod nemo teneatur confiteri omnia sua venialia. Ita *Secundus d. 17. n. 25.* & alii communiter contra paucos Antiquiores. Unde qui venialia tantum confessus est, teneretur isto anno adhuc confiteri, si contingeret ipsum incidere in mortale; ut ex mox dictis satis clarè constat. Putant tamen Nonnulli Ecclesiam hujusmodi Confessionem in Paschate factam acceptare in solutionem, eò quod Confessarii aut fideles non soleant de ulteriori Confessione esse solliciti, posita Confessione in Paschate facta. Quod equidem in rigore falsum est. Et computando annum cum Nonnullis, ut determinetur in Paschate, mirum non foret fideles non esse de ulteriori Confessione isto anno faciendâ sollicitos. Aliter autem computando, referendum ad foret in negligentiam, aut ignorantiam, sive inadvertentiam.

Sed dubitatur, quomodo annus sit computandus. Omnis variis dicendi modis, duo sunt verosimiliores. Primus est *Suarez & aliorum plurimorum*, qui dicunt computandum à Paschate in Pascha, intelligendo per Pascha omnes illos dies, in quibus potest impleri præceptum paschalis communionis. Et consonat usus ac praxis Fidelium, item *Sixtus IV. Extrav. 2. De treuga & pace*, ac *Tridentinum cap. 5. in fine*. Sed quia hæc omnia non satis convincunt, secundus dicendi modus est *Vasquez, Praepositi & aliorum plurium*, qui putant esse computandû à prima Januarii, cum isto die communiter annus censeatur incipere.

Quia verò in *cap. Omnis utriusque sexus* confessio simpliciter præcipitur faciendâ semel in anno, communio autem determinatur ad tempus Paschæ, hinc colligunt Doctores communiter indifferens esse quæcumque parte anni fiat confessio (nisi aliud per accidens sit necessarium ratione communionis) adeoque illum, qui inculpate oblitus est aliqua mortalia, vel post confessionem isto anno factam incidit in mortale, non teneri vi hujus præ-

cepti iterum confiteri: nam semel confitendo fecit quod lex jubet. Ecclesia namque non præcipit confiteri singulis annis omnia mortalia, quæ intrâ annum fuerint commissâ, sive unâ, sive pluribus confessionibus; sed semel in anno confitendi omnia mortalia, quorum recordatur, dum confitetur; sive quæ antecedunt confessionem isto anno institutendam. Et hoc modo intelligendum est *cap. Omnis utriusque sexus*, & intelligitur à Doctoribus passim; inter quos *Lugo disp. 15. n. 164.* dicit esse rem certam. Aliàs sanè qui vigesies foret isto anno confessus, & sub finem Decembris rursus peccaret mortaliter, teneretur iterum ante initiû novi anni confiteri: quod planè infundatum est. Atque etiam dato, quod annus quoad hoc præceptum expiret in Paschate, ut Varii volunt, adhuc non deberet talis denuò confiteri in Paschate, nisi per accidens vi præcepti communionis (quidquid velit *Aversa q. 15. sect. 5. s. Quarto & quidem alii*) eò quod talis penitens isto anno verè semel impleverit præceptum divinum Confessionis, confitendo isto anno omnia commissâ, non quidem toto anno, sed pro tempore quo instituit confessionem: quod solum sonat præceptum Ecclesiæ. Confirmatur: quia si Christus præcepisset, ut singuli habentes mortalia semel in anno confiterentur, non tenerentur fideles peccata oblita, vel in quæ rursus incidunt, eodem anno iterum confiteri: Ecclesia autem solum præcipit, ut præceptum Christi de confessione semel in anno à singulis impleatur.

Idem dicendum est de eo, qui in confessione mortaliū aliqua ex iusta causa suppressit; idque etiam si sint reservata (quidquid reclamet *Lugo & alii* ipsum secuti) si videlicet habens reservata ob urgentem causam confiteatur alia mortalia non habenti in reservata potestatem: quia etiam talis præceptum divinum confessionis semel in anno implet; quod juxta *Trid. supra* Ecclesia tantum præcipit. Nec obstat, quod talis non videatur confessus fuisse omnia peccata proprio Sacerdoti: omnia enim confessus est, quæ hic & nunc confiteri debuisset, quantumvis ipse Christus confessionem hic & nunc præcepisset. Unde sufficit, quod Sacerdos sit proprius respectu omnium, quæ hic & nunc debent exprimi, ut impleatur præceptum juris divini determinativum.

Petes I. An qui suâ culpâ vel ob legitimū impedimentum non est confessus anno præterito, teneatur anno sequenti datâ opportunitate statim confiteri? Resp. in primis eū, qui prævidet se non habiturum opportunitatem confitendi reliquo tempore anni præsentis, in quo non est confessus, teneri prævenire juxta Doctores communiter: sicut prævidens se post prandium impediendum, teneretur horas legere manè; & impediendus postremis diebus Paschæ, teneretur communicare aliquo ex prioribus diebus. Si autem

Nec est ob
nova aut
oblita mortalia iterum
eo anno instituenda.

105.
Item est, si
quodam fuerint iusta
de causa suppressa;
et si reservata.

106.
Peccator
prævidens
impedimen-
tum debet
prævenire
confitendo.

Qui ob im-

pedimentum
vel ex negli-
gentia hoc
anno confes-
sus non fuit,
confutissimò
mox supplet.

Valde proba-
biliter ta-
men præcep-
tum expirat
cum anno.

107.

Posito, quod
non expira-
ret, an uni-
câ Confessio-
ne satisfieri
etiam obli-
gationi anni
sequentis.

Solidior O-
pinio sim-
pliciter as-
firmat.

toto anno confiteri non potuerit vel ne-
glexerit, equidem obligari ad statim confi-
tendum, censent plerique Doctores; ²⁸⁷ et
consulendum in praxi: quàmvis oppositum
existimem valde probabile cum *Antonino*,
Sylvestro, *Tabiena*, *Marchani* & aliis Recen-
tioribus: nam præceptum Confessionis vi-
detur determinari ad annum, sicut præcep-
tum legendi horas ad diem, adeòq; vi-
detur expirare cum anno, ut illud expirat
cum die: præsertim cum statim anno se-
quenti succedat novum præceptum annuum
confitendi, sicut sequenti die succedit vo-
vum legendi horas. Nec oppositum potest
satis ostendi: quod tamen est necessarium,
ut imponatur gravis obligatio.

Suppositâ autem Sententiâ cõmuniore de
obligatione statim confitendi anno sequenti,
adhuc dubitatur, utrum tunc unicâ Confes-
sione satisfiat etiâ obligationi anni præsetis.
Negant plures Doctores. E quibus *Coninck*
existimat tunc saltem satisfieri, quâdo Con-
fessio differtur post medietatem secundi
anni. Sed hæc exceptio est parum fundata.
Quare *Præpositus* & alii dicunt satisfieri utri-
que obligationi, quando in ista Confessione
simul exprimitur aliquod peccatum præ-
sentis anni; quale est etiam ipsa omisio cul-
pabilis Confessionis in anno præterito: hæc
enim cum compleatur in termino istius an-
ni, spectat necessariò ad Confessionem anni
præsentis. Immo *Lugo* & alii existimât satis-
fieri, etiam si nullum peccatum præsentis an-
ni simul exprimitur: quia equidè talis verè
hoc anno confitetur mortalia, quorum tunc
conscientiam habet. Sic enim indubiè qui-
libet alius satisfaceret, qui hoc anno non se-
cisset mortalia, tamen confiteretur mortalia
commissa post Confessionem factam anno
præcedenti. Confirmatur: quia confessus tan-
tum ante sex annos, non debet ideo sexies
hoc anno confiteri: sicut è contrâ, qui sexies
non jejunavit, quando deberet ex voto non
affixio temporis ut cum illo expiret, debet
sexies compensare. Itaq; natura hujus præ-
cepti est, ut etsi cum anno non expiraret,
tamen videatur coalescere in unum quo-
dammodò cum præcepto anni sequentis,
adeòq; tantum maneat quoad hoc, ut non
possit ampliùs differri, sive quoad istum
modum; quoad substantiam autem succedat
præceptum anni sequentis, quod ligat ad
confitendum omnes, qui habent isto anno
peccata, esto isto anno non commissa. Ratio
diversitatis inter votum de jejunando, &
præceptum confitendi, est, quod votum istud
cadat super diversas materias; præceptum
autem confitendi anni præcedentis & præ-
sentis coincidant in eandem materiam: nam
præceptum hujus anni afficit, non tam illos
qui hoc anno peccarunt, quàm qui hoc an-
no sunt infecti peccato mortali necdum
confesso, perinde quando commissio: dum
autem duplex præceptum coincidit in eam-

dem materiam, unico actu utrique satisfi-
ci. Petes II. Utrum per Confessionem in-
formem satisfiat præcepto Confessionis? An
Resp. Neg. quia Ecclesia præcipit suscipi
verum Sacramentum Pœnitentiæ; quale
non datur validum & informe. Præcipit
nim, ut quod Christus per legem positum
seu Evangelicam iussit fieri aliquando, fiat
annuè, sive ut Evangelicum præceptum Confes-
sionis saltem semel in anno impleretur, juxta
de iur. sess. 14. c. 5. Istud autem præcep-
tum non impleretur, nisi per confessionem
validam & fructuosam.

Si tamen Sacramentum Pœnitentiæ validum
& informe daretur (quod nõ est improbabile)
sufficeret Confessio informis & valida
ad impletionem præcepti, uti sufficit Ba-
ptismus informis & Communio sacrilega:
Ecclesia enim solum præcipit suscipi verum
Sacramentum, & semel in anno impleri
præceptum Christi de confitendo; quod
tunc fieri: adeò ut si Christus ipse præ-
ceptum hoc tulisset, per talem Confessio-
nem impleretur. Quare etiam non deberet
sic confessus iterum confiteri, sed tantum
supplere defectum dispositionis, eo cogni-
to, sive in sequenti Confessione, sive extra-
sacramentaliter. Nihilominus talis fuisset
materialiter transgressus præceptum natu-
rale & negativum, quod obligat pro semper
& ad semper, adeòq; non indigebat deter-
minatione temporis per Ecclesiam adhiben-
dâ, videlicet quo vetatur, ne quis indignè
seu absque dispositione ad gratiam suscipiat
Sacramentum.

Non est equidem admittendum, quod
Nonnulli docent, Fideles præcisè vi præcep-
ti Ecclesiæ non adstringi ad interiorem
dispositionem, aut ad confitendum peccata
merè interna, adeòq; in hoc defectuosos
non incurrere pœnas. Constat enim ex *Tri-
dentino sup.* Ecclesiam præcipere, ut quod
jure divino est necessarium, semel fiat
in anno: atqui jure divino est necessaria
confessio integra, etiam de merè inter-
nis peccatis, & cum debita dispositione;
ergo talis etiam præcipitur ab Ecclesia. Unde
Alexander VII. meritò damnavit hanc propo-
sitionem ad minus tamquam scandalosam:
*Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfiat
præcepto Ecclesiæ.* Confirmatur: quia alio-
quin habens solum peccata mortalia merè
interna, non teneretur præcepto annuæ con-
fessionis, eodem scilicet prætextu, quod
Ecclesia non habeat jurisdictionem in actus
internos: illud autem etsi consequenter
defendat *Dicasillo disp. 7. dub. 5.* post *Ma-
garitam Confessorum V. Confessio*, tamen plu-
quam falsè appellatur à pluribus, & plu-
quam temerarium à *Suarez disp. 36. sess.
2. num. 2.* & saltè verbis *Tridentini* for-
intellectis ut sonant, atque etiam generali-
tati verborum c. *Omnis* utriusque sexus com-
no repugnare videtur.

Nec

Nec obstat, quod Ecclesia non possit præcipere actus merè internos. Nam hoc admisso (quod Nonnulli negat) non præcipit hic Ecclesia digressè actus merè internos, sed susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, quod est symbolum externum, exigens confessionem externam etiam interiorum peccatorum, uti & dolorem internum; quem proinde Ecclesia compræcipit determinando jus divinum, quatenus id necessarium est ad constitutionem actus externi in esse Sacramenti. Quemadmodum potest præcipere verum contractum, veram orationem, veram missæ celebrationem &c. Unde in hoc deficiens posset puniri ab Ecclesia, non quidem per iudicem, quamdiu defectus latet, (idem esset de peccato externo, quod non posset probari) sed per ipsam legem, seu per sententiam à lege latam, si lex aliquam ferret; prout non fert, sed ferendam præcipit c. *Omnis utriusque sexus*. Vide Dicta disp. 3. de Legibus q. 8.

Petes III. an sicut potest iudicio Confessarii poenitens differre communionem

paschalem, sic & confessionem perficiendam postea per absolutionem? Videtur enim quod non, quia in c. *Omnis utriusque sexus* tantum sit sermo de communione. Resp. quæstio nem esse de subiecto non supponente: non enim requiritur iudiciū Confessarii ad hoc; cum annus à Januario inceptus necdum expiret quoad præceptum confessionis. Et sanè hoc est signum, quod illud ipsum Papa seu Conciliū supposuerit: alias enim æquè idem de confessione dixisset, quod de communione; præsertim cum ratio differendi communionem potissimum ex confessione ipsa sumatur. E quidem dici potest, quod etsi à Paschate annus inciperet in sequenti Paschate inclusive terminandus, adhuc posset iudicio Confessarii differri absolutio: nec oportuerit id specialiter exprimere; utpote quod satis videbatur contentum in facultate ista circa communionem, ad quam ordinatur confessio, & cujus dilatio potissimum desumitur ex defectu circa confessionem.

iudicio Confessarii differri confessio, nisi communio paschalis.

DISPUTATIO QUARTA.

De Satisfactione, quæ est tertia pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ, & Indulgentiis.

QUESTIO I.

An & qualis Satisfactio sit à Confessario in Sacramento Pœnitentiæ imponenda?

GENERALITER satisfacere dicitur, quicumque in aliquo genere facit, quod & quantum debet. Sed stricte loquendo, dicitur is tantum satisfacere, qui alteri præstat quantum est satis animo irato ad ulciscendā injuriā. Et sic satisfactio in ordine ad Deum offerens, est quædā compensatio, qua homo pro peccatis commissis aliquid Deo persolvit. Cum autem duo sint in peccato, videlicet culpa habens adjunctū reatum pœnæ æternæ, quando est mortalis, & reatus pœnæ temporalis, quæ sæpè manet remissa culpa: hinc duplex est satisfactio, una, quæ est iustitiam Deo pro culpa, quæ coincidit cum contritione & aliis dispositionibus ad justificationem requisitis, alia, quæ satisfactio pro pœna restante. Quod fit dupliciter: aliquando enim ab homine suā sponte aut certe extra Sacramentum Pœnitentiæ assumitur aliquid, quod Deo pro pœna ex peccato relicta exhibet aut persolvit: aliquando in Sacramento Pœnitentiæ à Confessario injungitur poenitentibus. Et de satisfactione posterioris generis quæ est pars integralis pœnitentiæ, potissimum hic est sermo. De priori vero, quæ est ex opere operantis actum est in Tract. de Gratia disp. de Merito q. 7.

DEO I. Confessarius regulariter & per se loquendo debet imponere poenitentiam satisfactionem. Ita communiter Doctores. Et patet aperte ex Tridentino sess. 1. q. c. 8. ubi tractans de Satisfactione sacramentali ait: *Claves Sacerdotum non ad solvendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres & credunt & debent*. Quod etiam definit can. 15. Ratio est, quod hoc tribunal sit vindicativum, in quo sacerdos loco Dei absolvit; adeoque sicut Deus remissa culpa relinquere solet pœnam temporalem satisfactione delendam, sic illam imponere debet sacerdos. Deinde satisfactio est pars integralis huius Sacramenti; cujus integritatem debet sacerdos curare. Dixi, regulariter: nam incapaci, v. g. moribundo extra usum rationis constituto, nulla imponi debet. Idem est, si constaret poenitentem non indigere satisfactione, neque etiam remedio contra peccatum futurum: quod raro constare potest.

2. In Sacramento Pœnitentiæ est satisfactio. Quæ de causa.

Enimverò etsi in hoc de criminibus iudicio congruè ad divinam iustitiam, & ejusdem Sacramenti à Baptismo distinctionem, locum habeat quædam punitio & vindicta, ea tamen mitis est; & maximū quod agitur

Est nihilominus tribunal gratiæ, non iræ vel pœnæ rum.